

3

ה וְלֹא יֵצֵא קָטָן בְּמִנְעָל גָּדוֹל וכו'. צרימא צקוף פרק תולין וכו'. צרימא צקוף פרק תולין וכו'. צרימא צקוף פרק תולין וכו'. צרימא צקוף פרק תולין וכו'.

לא תצא בתכשיטיה שדרכה לשולפם ולהראותם. הלכך (ג) לא יצא האיש בסייף ובקשת ובתריס ואלה ורומח ובכלים שאינם תכשיט ואם יצא [ז] חייב חטאת שאינם דרך מלבוש. ולא בשריץ [ח] ולא בקסדא (ז) ולא במגפיים ואם יצא פטור שהן דרך מלבוש. (ה) ולא יצא בתפילין מפני שצריך להסירם כשיכנס לבית הכסא. ולא יצא קטן במנעל גדול דילמא נפיל ואתי לאיתויי. אבל יוצא הוא בחלוק גדול שאינו נופל ממנו. ולא יצא במנעל אחד אם אין לו מכה ברגלו (ו) דילמא מחייבי עליה ואתי לאיתויי אבל אם יש לו מכה ברגלו [י] יוצא באותו שאין בו המכה דהשתא ליכא למיחש דילמא מחייבי עליה שרואין בו שאינו יכול לנעול המנעל השני מפני מכתו: [יא] ולא יצא במחט התחובה לו בבגדו בין

מנהלים מרגליו עכ"ל משנות מוה"ר"ם ובספר יראים אומר לכתב יתף בשבת עיין שם צימון ל"ט (יראים השלם סי' מ"ה) ועיין לעיל שמה שכתבתי סימן רמ"ג סעיף ה'. ובהגהת שלחן ערוך כאן סעיף י"ו כתב דתלוי צננה:

ו וְלֹא יֵצֵא בַמַּחַט וכו'. משנה בפרק שמה אשה (דף ס"ב) לא תצא אשה במחט הנקובה ולא בצנעת שיש עליה מוחס וכו' ואם

מחייבי עליה ושקיל שליוף ליה וממעי ליה צדים בשכחה. ובגמרא (ס"א) דייק הא י"ז צננה מכה נפיק צדי מנייהו נפיק אחר רב הונא צננה שיש צה מכה ומחייב צר רב אמר צננה שאין צה מכה ופסקו הרי"ף (ס"ב) והרא"ש (סי' ט) כחייב צר רב וכן פסק הרמב"ם בפרק (כ"ט) [י"ט] (ה"י):

[י] וְלֹא יֵצֵא בַמַּחַט התחובה לו בבגדו וכו'. בפרק קמא דשבת (יא): מצואר צרימא לנעול עלמא כל היכא שאינו אומן פטור

פרישה

(ג) לֹא יֵצֵא האיש בסייף. אפילו חגור צו צננורו. גמרא: ותרמים. היינו מגן: וא"ה. גל"א קאלנ"ן ובלשוננו קורין אותו קי"ל: ובקסדא. עיין דרישה: (ד) וְלֹא בַמַּגְפִּיִּים. הן אנפלאות של צנול למלמא וכולם אקורים משום דנראה כיוצא למלמא: (ה) וְלֹא יֵצֵא בַתְּפִילִּין. ומפרש צנמרא אפילו למאן דאמר שבת זמן תפילין הוא אסור דלמא אחי לאתויי צרשות הרבים. וצריכין לחלק בין הא להא דלעיל סוף סימן רנ"ב שכתב שאדם יכול לצאת בתפילין סמוך למשיכה ולא חיישין שמה ישכת ואלא בהם משתמשין שאסור להסית דעמו מהם צדוס צראשו וכתב בית יוסף וכל שכן כשהם צדו עיין שם ואם כן לפ"ד כן גס כאן לא ה"ל למיגור שמה אחי לאתויי צרשות הרבים. דשאני החס דמכת דאסור להסית דעמו מקדושת התפילין ידע הו"א הרי הוא כיומא אחרת דמותר לטלטלן למקום שירצה צאט ישכת שבת וק"ל: (ו) דִּלְמָא מחייבי עליה כו'. כבר כתבתי דרישה שזהו כפירוש רש"י בשם רבותיו ועוד פירש דמירושלמי מפרש ללא לחשידיה דעטין לחצריה חותי כנפיה: וצ"ל יתף שרי ומיהו אין נכון לעשות כן אפילו צנול כדאמרין בערבי פסחים (פסחים ק"ג) ד' כח מנודין לשמים ואחד מהם המנוע מנעלים מרגליו משנות מהר"ם (ד"צ סי' לא-לב). מורי רבי (מהר"ל צנארו לעור ד"ה צננה):

דרישה

[ח] וְלֹא בַקְּסָדָא. כתב בית יוסף הוא כובע ברזל. ובהגהות ר' אברהם פראג פירש כובע של עור תחת כובע של מתכות: [ט] דִּלְמָא מחייבי עליה (שרואין) כן כו'. זהו כפירוש רש"י בשם רבותיו: [י] יוצא באותה שאין בה המכה דהשתא ליכא כו'. ולרב הונא דאמר באותה שיש בה מכה פירש רש"י (י"ה סגול) דכשרואין אותו צולע ויודעין שיש ברגליו מכה אין חושדין אותו שטוען את השני בידו אלא מכיירין בו לפי מעשיו שפרסותיו קשות וללשון רבותי אי נמי מחכו עליה דלא חזו למכה לא שליוף לה דמצטער ביתירות הדרכים מחמת המכה: [יא] וְלֹא יֵצֵא בַמַּחַט כו'. כתב בית יוסף ובפרק במה אשה תנן ואם יצתה אשה

חדושי מהר"ח והגהות [ז] יש להבין מאי נפקא מינה האידנא בין חיוז חטאת ופטורי ורציתי לומר דנפקא מינה לענין דאיחא בשבת (יב:) גבי ר' ישמעאל בן אלישע ואינו ממזור בעיני. ואולי דנפקא מינה לענין מה שכתב הדרכי משה לקמן סימן של"ד (א"ח ט) ליתן צמקוס חטאת י"ח פשיטס. או דנפקא מינה לענין מה שכתב הטור לעיל סימן א' (ב:) דלמר פרשת חטאת לא יאמר יהי רצון עש"ג כן ועיין אליה רעה (פ"ק טט). ומכל מקום צריך טעם למה תפס רבינו כן צמקוס הוא ולא גס בשאר מקומות:

ודין האומן יצא דבדברי רבינו בסמוך. וצפרק צמה אשה (נו. סב) מן ואם יתה אשה צמחט [ה] כט] [שאינה] נקובה או צטבעת שיש עליה חותם חייבת טטאח ואם יתה צמחט [שאינה] נקובה וצטבעת שאין עליה חותם פטורה. אמר עולא (סב) וחילופיהן באיש ופירש הרי"ף (כא) דעולא קאי צין צמחט צין אטבעת דאיש היוצא צמחט [שאינה] נקובה או צטבעת שאין עליה חותם

מייב טטאח ואם יאל צמחט (שאינה) נקובה או צטבעת שיש עליה חותם פטור אבל אסור וכן דעת הרמב"ם צפרק י"ט (הל' ג. ה) [ה] ל: ודרא"ש (ס' י) תמה על הרי"ף היאך יתחייב האיש צמחט שאינה נקובה הולאה כללחר יד היא ועוד צשלמה צטבעת שייך למימר וחלופיהן באיש דבאשה צאין עליה חותם היא חכשיט ויש עליה היו משוי וצאיש להפך יש עליה חותם היא חכשיט אין עליה חותם היא משוי וצאיש צין נקובה צין אינה נקובה היא משוי לאיש לכך נראה פירוש רש"י שפירש וחלופיהן באיש דמחייב טטאח קאי אטבעת שאין עליה חותם ולא קאי אצמחט עכ"ל: וצראדה צדעמו לומר שאין דרך האיש לצלח צשום מחט לא נקובה ולא צנלי נקובה ולכן תמה היאך יתחייב האיש צמחט שאינה נקובה הולאה כללחר יד היא כלומר צמחחר שאין דרכו להוליא מחט שאינה נקובה היא מוילא שלא דרך המוילאין ופטור. ומה צכתב [ו] ועוד דצמחט צין נקובה צין שאינה נקובה היא משוי לאיש הכי קאמר לפי דברי הרי"ף דמחייב לאיש צמחט שאינה נקובה משום דכיון דאינה חכשיט לו היא משוי היה לו למייב גם צנקובה דגם היא אינה חכשיט לו והוי משוי אלל ודאי צין נקובה צין שאינה נקובה אינה חכשיט לאיש ופטור עליהם. ורבינו סתם דצרו כהרא"ש והו צכתב דבאיש צין נקובה צין שאינה נקובה פטור אבל אסור: ודורב המגיד צפרק י"ט (ה"ג) כתב צדעת הצאונים [א] והרמב"ן (סב ד"ה אמר) והרשב"א (סב ד"ה אמר עולא) כדעת רש"י אלל כתב צדעת רש"י שהאיש והאשה שוין צדין המטטים נראה מדבריו שהו סובר דלרש"י איש היוצא צמחט (שאינה) [ב] נקובה חייב צמחט כמו האשה. והר"ן (כא) דיבור ראשון) כתב דלא נראו לו דברי הרי"ף ולא פירש דעתו: צמצאו ג' מחלוקות צברי לדברי הרי"ף והרמב"ם איש היוצא צמחט [שאינה]

מייב טטאח ואם יאל צמחט (שאינה) נקובה או צטבעת שיש עליה חותם פטור אבל אסור וכן דעת הרמב"ם צפרק י"ט (הל' ג. ה) [ה] ל: ודרא"ש (ס' י) תמה על הרי"ף היאך יתחייב האיש צמחט שאינה נקובה הולאה כללחר יד היא ועוד צשלמה צטבעת שייך למימר וחלופיהן באיש דבאשה צאין עליה חותם היא חכשיט ויש עליה היו משוי וצאיש להפך יש עליה חותם היא חכשיט אין עליה חותם היא משוי וצאיש צין נקובה צין אינה נקובה היא משוי לאיש לכך נראה פירוש רש"י שפירש וחלופיהן באיש דמחייב טטאח קאי אטבעת שאין עליה חותם ולא קאי אצמחט עכ"ל: וצראדה צדעמו לומר שאין דרך האיש לצלח צשום מחט לא נקובה ולא צנלי נקובה ולכן תמה היאך יתחייב האיש צמחט שאינה נקובה הולאה כללחר יד היא כלומר צמחחר שאין דרכו להוליא מחט שאינה נקובה היא מוילא שלא דרך המוילאין ופטור. ומה צכתב [ו] ועוד דצמחט צין נקובה צין שאינה נקובה היא משוי לאיש הכי קאמר לפי דברי הרי"ף דמחייב לאיש צמחט שאינה נקובה משום דכיון דאינה חכשיט לו היא משוי היה לו למייב גם צנקובה דגם היא אינה חכשיט לו והוי משוי אלל ודאי צין נקובה צין שאינה נקובה אינה חכשיט לאיש ופטור עליהם. ורבינו סתם דצרו כהרא"ש והו צכתב דבאיש צין נקובה צין שאינה נקובה פטור אבל אסור: ודורב המגיד צפרק י"ט (ה"ג) כתב צדעת הצאונים [א] והרמב"ן (סב ד"ה אמר) והרשב"א (סב ד"ה אמר עולא) כדעת רש"י אלל כתב צדעת רש"י שהאיש והאשה שוין צדין המטטים נראה מדבריו שהו סובר דלרש"י איש היוצא צמחט (שאינה) [ב] נקובה חייב צמחט כמו האשה. והר"ן (כא) דיבור ראשון) כתב דלא נראו לו דברי הרי"ף ולא פירש דעתו: צמצאו ג' מחלוקות צברי לדברי הרי"ף והרמב"ם איש היוצא צמחט [שאינה]

מייב טטאח ואם יאל צמחט (שאינה) נקובה או צטבעת שיש עליה חותם פטור אבל אסור וכן דעת הרמב"ם צפרק י"ט (הל' ג. ה) [ה] ל: ודרא"ש (ס' י) תמה על הרי"ף היאך יתחייב האיש צמחט שאינה נקובה הולאה כללחר יד היא ועוד צשלמה צטבעת שייך למימר וחלופיהן באיש דבאשה צאין עליה חותם היא חכשיט ויש עליה היו משוי וצאיש להפך יש עליה חותם היא חכשיט אין עליה חותם היא משוי וצאיש צין נקובה צין אינה נקובה היא משוי לאיש לכך נראה פירוש רש"י שפירש וחלופיהן באיש דמחייב טטאח קאי אטבעת שאין עליה חותם ולא קאי אצמחט עכ"ל: וצראדה צדעמו לומר שאין דרך האיש לצלח צשום מחט לא נקובה ולא צנלי נקובה ולכן תמה היאך יתחייב האיש צמחט שאינה נקובה הולאה כללחר יד היא כלומר צמחחר שאין דרכו להוליא מחט שאינה נקובה היא מוילא שלא דרך המוילאין ופטור. ומה צכתב [ו] ועוד דצמחט צין נקובה צין שאינה נקובה היא משוי לאיש הכי קאמר לפי דברי הרי"ף דמחייב לאיש צמחט שאינה נקובה משום דכיון דאינה חכשיט לו היא משוי היה לו למייב גם צנקובה דגם היא אינה חכשיט לו והוי משוי אלל ודאי צין נקובה צין שאינה נקובה אינה חכשיט לאיש ופטור עליהם. ורבינו סתם דצרו כהרא"ש והו צכתב דבאיש צין נקובה צין שאינה נקובה פטור אבל אסור: ודורב המגיד צפרק י"ט (ה"ג) כתב צדעת הצאונים [א] והרמב"ן (סב ד"ה אמר) והרשב"א (סב ד"ה אמר עולא) כדעת רש"י אלל כתב צדעת רש"י שהאיש והאשה שוין צדין המטטים נראה מדבריו שהו סובר דלרש"י איש היוצא צמחט (שאינה) [ב] נקובה חייב צמחט כמו האשה. והר"ן (כא) דיבור ראשון) כתב דלא נראו לו דברי הרי"ף ולא פירש דעתו: צמצאו ג' מחלוקות צברי לדברי הרי"ף והרמב"ם איש היוצא צמחט [שאינה]

פרישה

(1) ואם יצא פטור. כ"כ הרא"ש משום דהו ליה הולאה כללחר יד כלומר מחחר שאין דרכו לצלח צמחט היא מוילא שלא דרך המוילאין ופטור צת יוסף. וי"ל אפילו כשהיא צדו וכמ"ס לעיל סוף סימן רנ"ב (פרשה אה יא):

דרישה

במחט [ג] נקובה צריך להגיה שאינה נקובה וכן הוא בהדיא במשנה וס"ל כרי"ף והרא"ש והרמב"ם [ד] וכן כתב רבינו לקמן סימן ש"ג עיין שם. וכן צריך להגיה אחר כך בדברי הרי"ף דאיש היוצא במחט שאינה נקובה כו'. וכן מה צכתב על דברי המגיד משנה נראה מדבריו שהוא סובר דלרש"י איש היוצא במחט שאינה נקובה צריך להגיה שאינה נקובה. וכן מה צכתב אחר כך לדברי הרי"ף והרמב"ם איש היוצא במחט נקובה צריך להגיה שאינה נקובה. וכן מה צכתב אחר כך ולדברי הרב המגיד בשאינה נקובה כו' צריך למחוק תיבת בשאינה:

חדושי מהר"ח והגהות

[ה] ב" עין רואה ירא וישפוט פלאה צגבנה קמה גם לצנה על דיבורי צת יוסף כלן שהם סותרים להדיא משניות ערוכות ודברי הרי"ף והרמב"ם מהיפך להיפך. והב"ם כתב שאמה תלמיד טועה כתבס צממו. ועיין דרישה וט"ו (פ"ק ה) ומגן אברהם (פ"ק טו) שהגיהו צדינו עיין שם: [ו] מלת ועוד טעות סופר-ולא נמלא-שם-צהרא"ש ואולי צ"ל עוד והוא מדברי הית יוסף:

הגהות והערות

קציעה כאן: נראה מדבריו שהוא סובר דלרש"י איש היוצא במחט נקובה [כצ"ל] חייב טטאח כו' נמצאו של מחלוקות [צ"ל] לדברי הרי"ף והרמב"ם איש היוצא במחט שאינה נקובה [כצ"ל] חייב ובנקובה [צ"ל] פטור כו', ולדברי הרב המגיד בנקובה [צ"ל] חייב ובאינה נקובה [צ"ל] פטור: [ג] בבית יוסף איחא ואם יצתה אשה במחט "שאינה" נקובה. ונראה דצריך לגרוס בדרישה "ואם יצתה אשה כו' במחט נקובה" והיינו דכוונת הדרישה להגיה המשך דברי הבית יוסף אלא שקיצר וכן להלן בהגהותיו בנוסח הבית יוסף קיצר בדבריו וסמך בזה על המבין: [ד] צריך עיין דהא בבית יוסף כתב דדעת הרי"ף והרמב"ם אינה כדעת הרא"ש וכן מה צכתב הרי"ף בהמשך, "וכן כתב רבינו לקמן", י"ל דהא איירי שם באשה היוצאת במחט או טבעת ולא מציינו שחלקו הראשונים כדיו האשה. ונראה ויש להגיה ולגרוס בדברי הדרישה באו. "יצ"ל כרי"ף

בט] ראה דרישה כאן וט"ו סוף ס"ק ה ומגן אברהם שכתבו שיש כאן טעות סופר בדברי הבית יוסף. ובדרישה ובט"ו הגיהו את דברי הבית יוסף אלא שקיצרו ולא ציינו לכל המקומות צצריך להגיה. ובמור וקציעה הגיה כל המקומות וזה לשונו, תנן ואם יצאה אשה במחט נקובה [כצ"ל] כו' ואם יצאה במחט שאינה נקובה [כצ"ל] כו' דאיש היוצא במחט שאינה נקובה [כצ"ל] כו' ואם יצא במחט נקובה [כצ"ל] כו' פטור עכ"ד. וכמו כן יש להגיה בדברי הבית יוסף להלן, ראה הערה לב. וכל הגהות אלו הצבנו גם כן בפנים למען ירוץ הקורא כו'. עוד כתוב במור וקציעה וד"ל ויש להפליא מאד על זאת איך הלשון הלן כל כך משובש מהפך להפך מראשו עד סופו אין בו מתום ויראה שאחר מן התלמידים המחלילים שחנכס הרב בהעחקת ספרו טעו בענין ונתחלפה להם הבנתו: לו בהצ"כ ד' פסק הרמב"ם דאיש מותר לצאת בטבעת שיש עליה

גבר והפיל
דכתי ויהא
ר מדבריה
ציונו והתק
ירא ליה
בני יואל
נס אומרים
א של שבע
לוב רעבי
מאוס דרבי
יר פורוה
אלה סוקרי
יהיה וומה
בינה כמאל
הו כנו להם
היו עושים
וייה עליה :

אחת הרבה
שבת ושנה
בת (ג) ושנה
החט הרבה
היה מעלן
יש עושה כדי
שבת ויה
כבר ביהוה
והוא דקמטר
אל גס
זר (ה) סתם
אפקו בנעלי
וגבה שיהיה
אורח הארבע
חזו את האמר
אורח הארבע
שתי הפירות
שתי אומות
שנה בפנים
דמור חייב
א וכן רוקק
שנה אורח על
זר. ולי שמה
אלא זה שר
כאמרו יחד
דקמטר יחד
זר :

כה אחת הן.
ס טעם אחת
ס קולר אחת
א וחת אחת
על גבשושית
גומא וקוממה
אם לרין חלק
היה חלק
ה אחת הן .
א וחת אחת
התמעט חייב
א וחת דכתי
אם יוכל לרין
א לחיה דרש

איה מוטלת
לא על חטאת
א דרב טמא
א דרוב און
א חלק מוטל
א חלק מוטל
א חלק מוטל
א חלק מוטל
א חלק מוטל
א חלק מוטל

מילתא ממילתא חייב משום מעמד (ו) אבי אמר אין עומד אלא בנידולי קרקע (ז) וכן
הלכה (ח) ג דר"ל תיחא הוה האנסן והמנסן כולן מלמדה חתמא פ"י הגמגמא בשבתא
אישתא ממני נאמן (ט) נדוהו קרקע מינה : ד ידף עי ר"א דווררר האבדור ח"ר הו
לפניו שני זכא ואלכו בורר ומניח ולא יבדור ואם בידר חייב מלמדה . מלא
קמח . אמר אבי הכי קמח בורר ואיכא לאהרר בורר ומניח לאהרר ולכו ביום לא יבדור
(י) ואם בידר נעשה כמי שבורר לאורי וחייב הטאה . אמרונה קמיה דרבא אמר פטר קמח
המני . היו לפניו שני זכא ואלכו בורר ואיכא לאהרר ובורר והניח . רב אבי מהני פטור . קמח
ירמיה מדפיה מהני חייב . רב אבי מהני פטור וההניח חייב חתמא לא קמח כלן בקטן
ומחזיק כלן בנסה ובכרה . והלכה כרב אבי דבקטן והמניח פטור אבל אסור ובכרה ובכרה
חייב חתמא וביד בורר ואיכא לאהרר ולכו ביום חייב חתמא כלתי . ושעורו
לאהרר פ"ה ז"ל שיעור מה שמכר על השולחן ללוהה כשורה ודוקא אוכל מתוך פטורה .

הגדה
מ"ה כי אם דפסולה מרובה על האוכל א"ר דדקר
בדיה כ"ט חייב אכל מתוך פטורה חייב אכל פטורה
מותר לכול סיה מנהל אם לנודר לחלוט מיד ששה
דל"ן על דקר בדיה והקא מש"ל דינא (ד) ה
דמשתה כהם אף על גב דפסולה מרובה סוי אוכל מתוך
פטורה אלא כדדך בדיה ו"ע . פ"ה מ"ה מ"ה
לא שבע ויזמן ואי לא שקלי מיימייה "פטורה
חייב : ה ד"ה ד"ה חייב רב פסח אבי
מ"ה דפריס קילק"ה שבת חייב משום
נמו . [ח] פ"ה ז"ל "ע"י דקליס שעומדה * (יח) ח"כ (יח) כעין עימן בשממרק היעניו
הלוי יואל מביטין כמו קמח דק לפיכך המגפלו חייב משום עוון ופי' הגון הוא [ט] דומיה
דסליח : פ"ה ז"ל ומה פ"ה דרשים סילקא שמחיק ירוקא וקדק פירות המטה הוא דבר
שאה אכל ומתקן אורח דק דק [י] און ש"ך ביה טעניה :

ו האופה אמר רב אחא [ג] בר עולא האי מילן דשרא סיכאה לאתוניה חייב משום מבטל
פ"י סיכאה כלי דקיקון שמתוניה לבבבן לעורין . פשיטא מהו דהימנא לשרויה
מנא קמזינין קמחמנן על דמפרש רישא והדר קמיה אמר רבא בר רב הונא האי מתן דלררתי
ספרא חייב משום מבטל פשיטא מהו דהימנא כיון דהרי קמחי לא קמחמנן לן * אמזא חת
האמר הוה רבנן יהושע את הבקן והקטעו
ואמרו שני שלש תעניות אמר ריש לקיש
הוא חייב משום גזו קוטס חייב משום מתקן
מורת חייב משום ממנהל ואצ"ל דהוה אמר
ביד קמח רב כהא דלון דדך גיזה בכך
מפליג [ג] בירושלמי דשק און לו גיזה הליסיהה היא גיזהה ובבבאה ליט חייב עד שפזו דוע
שאלא כן דהני [ג] הלש מן הכהה חייב הליסיהה זו היא גיזהה מן החיה פגורו ומזה
הירושלמי ספק ר"ח ז"ל כרב כהא דהטוה אמר מעל גבי בבבאה שבתא פטור : והקמח
ואמרי קמיה במשכן סיכין היא אמר אבי שכן אורגי ירושה שפסקא לטן ירישה קוסריה
אל רבא הילת קוסר מריר מנא חרבה לעומר אלא אמר רבא ותיימנא לן * אלוטני שכן
לייד הלון קוסרין ומזינין . מה שפסקא ר"ח אס בעינן מהיר ע"מ לקשור לא לא [ג] ריהא
דלא מיימייה אלא דומיא דרתי במשכן ממור קשר של קיימא ע"מ לקשור (י) קשר של קיימא
כאן לידי הלון : ז (ה) דהתופר שתי הפירות [ה] ואם לא קיימי אמר רבא בר רב חנה
[ג] ופשיטא ר"ח ע"ה ז"ל אמר מר שעררה ידף ע"ה אמר מר שעררה חוט של
הפירה שבת חייב חתמא . והלמוד דבר
חמד מן האומה * חייב מיתה יהודע לחשוב
הקפידו ומלוחו און מושב אסור לשבר הימנו :
ז"ל פ"ה דבמקור

הגדה
מ"ה דעניו חיה חייב שבע טעמא כהניס
לא מיימייה דל"ן בנין ככלי ואלו פסולה כהניס
פ"ה ז"ל ופ"ה ז"ל חייב מיהו טעם טעם כהניס
הכל דוקא בחוקן ממש כגון חות מיימייה א
מטרה של תלויה לא הוה בנין . מ"ה מ"ה
הגדה
מ"ה דעניו חיה חייב שבע טעמא כהניס
לא מיימייה דל"ן בנין ככלי ואלו פסולה כהניס
פ"ה ז"ל ופ"ה ז"ל חייב מיהו טעם טעם כהניס
הכל דוקא בחוקן ממש כגון חות מיימייה א
מטרה של תלויה לא הוה בנין . מ"ה מ"ה

הגדה
מ"ה דעניו חיה חייב שבע טעמא כהניס
לא מיימייה דל"ן בנין ככלי ואלו פסולה כהניס
פ"ה ז"ל ופ"ה ז"ל חייב מיהו טעם טעם כהניס
הכל דוקא בחוקן ממש כגון חות מיימייה א
מטרה של תלויה לא הוה בנין . מ"ה מ"ה

הגדה
מ"ה דעניו חיה חייב שבע טעמא כהניס
לא מיימייה דל"ן בנין ככלי ואלו פסולה כהניס
פ"ה ז"ל ופ"ה ז"ל חייב מיהו טעם טעם כהניס
הכל דוקא בחוקן ממש כגון חות מיימייה א
מטרה של תלויה לא הוה בנין . מ"ה מ"ה

הגדה
מ"ה דעניו חיה חייב שבע טעמא כהניס
לא מיימייה דל"ן בנין ככלי ואלו פסולה כהניס
פ"ה ז"ל ופ"ה ז"ל חייב מיהו טעם טעם כהניס
הכל דוקא בחוקן ממש כגון חות מיימייה א
מטרה של תלויה לא הוה בנין . מ"ה מ"ה

הגדה
מ"ה דעניו חיה חייב שבע טעמא כהניס
לא מיימייה דל"ן בנין ככלי ואלו פסולה כהניס
פ"ה ז"ל ופ"ה ז"ל חייב מיהו טעם טעם כהניס
הכל דוקא בחוקן ממש כגון חות מיימייה א
מטרה של תלויה לא הוה בנין . מ"ה מ"ה

הגדה
מ"ה דעניו חיה חייב שבע טעמא כהניס
לא מיימייה דל"ן בנין ככלי ואלו פסולה כהניס
פ"ה ז"ל ופ"ה ז"ל חייב מיהו טעם טעם כהניס
הכל דוקא בחוקן ממש כגון חות מיימייה א
מטרה של תלויה לא הוה בנין . מ"ה מ"ה

הגדה
מ"ה דעניו חיה חייב שבע טעמא כהניס
לא מיימייה דל"ן בנין ככלי ואלו פסולה כהניס
פ"ה ז"ל ופ"ה ז"ל חייב מיהו טעם טעם כהניס
הכל דוקא בחוקן ממש כגון חות מיימייה א
מטרה של תלויה לא הוה בנין . מ"ה מ"ה

הגדה
מ"ה דעניו חיה חייב שבע טעמא כהניס
לא מיימייה דל"ן בנין ככלי ואלו פסולה כהניס
פ"ה ז"ל ופ"ה ז"ל חייב מיהו טעם טעם כהניס
הכל דוקא בחוקן ממש כגון חות מיימייה א
מטרה של תלויה לא הוה בנין . מ"ה מ"ה

הגדה
מ"ה דעניו חיה חייב שבע טעמא כהניס
לא מיימייה דל"ן בנין ככלי ואלו פסולה כהניס
פ"ה ז"ל ופ"ה ז"ל חייב מיהו טעם טעם כהניס
הכל דוקא בחוקן ממש כגון חות מיימייה א
מטרה של תלויה לא הוה בנין . מ"ה מ"ה

הגדה
מ"ה דעניו חיה חייב שבע טעמא כהניס
לא מיימייה דל"ן בנין ככלי ואלו פסולה כהניס
פ"ה ז"ל ופ"ה ז"ל חייב מיהו טעם טעם כהניס
הכל דוקא בחוקן ממש כגון חות מיימייה א
מטרה של תלויה לא הוה בנין . מ"ה מ"ה

הגדה
מ"ה דעניו חיה חייב שבע טעמא כהניס
לא מיימייה דל"ן בנין ככלי ואלו פסולה כהניס
פ"ה ז"ל ופ"ה ז"ל חייב מיהו טעם טעם כהניס
הכל דוקא בחוקן ממש כגון חות מיימייה א
מטרה של תלויה לא הוה בנין . מ"ה מ"ה

הגדה
מ"ה דעניו חיה חייב שבע טעמא כהניס
לא מיימייה דל"ן בנין ככלי ואלו פסולה כהניס
פ"ה ז"ל ופ"ה ז"ל חייב מיהו טעם טעם כהניס
הכל דוקא בחוקן ממש כגון חות מיימייה א
מטרה של תלויה לא הוה בנין . מ"ה מ"ה

הגדה
מ"ה דעניו חיה חייב שבע טעמא כהניס
לא מיימייה דל"ן בנין ככלי ואלו פסולה כהניס
פ"ה ז"ל ופ"ה ז"ל חייב מיהו טעם טעם כהניס
הכל דוקא בחוקן ממש כגון חות מיימייה א
מטרה של תלויה לא הוה בנין . מ"ה מ"ה

הגדה
מ"ה דעניו חיה חייב שבע טעמא כהניס
לא מיימייה דל"ן בנין ככלי ואלו פסולה כהניס
פ"ה ז"ל ופ"ה ז"ל חייב מיהו טעם טעם כהניס
הכל דוקא בחוקן ממש כגון חות מיימייה א
מטרה של תלויה לא הוה בנין . מ"ה מ"ה

שיקרה אח"כ אין זה הפרשה למי' און ברירה.
 ומ"מ הפודה מ"ש קדם שהפריש ומתנה שיחולל על המטות הללו
 לאחר שפירש [ולא השיב דלכ"ל כיון דבידו להפריש כדלמ
 קודשין כ"כ ח' ומ"מ דמאי סי' י"ז] ח"כ'ג שלל בריר' אח"כ פירות
 שפירש לא חשיב ברירה כיון שחילל לאחר שהזכיר, ואפשר דהכא
 מדיף שהחילול בכל מ"ש שימאל ואין נפקותא בענין החילול בהתירויות
 הפירות.

נראה דהמפרש שיחול למפרע מדין ברירה או שמפרש שיחול
 לאחר זמן בשעה הפרשה מברך בשעה אמירה ולא בשעה
 הפרשה, וכדמשמע במ"מ סי' של"ט סק"ח, דדוקא צבי"כ קדם ל'
 לא שייך לברך והשתא ליכא מזה כלל אבל מזה שאפשר לעשותה
 עכשו ועושה מעשה המזהר עכשו ע"ג דהלוח לאחר זמן מברך
 בשעה עשיה, אבל כשמחנה כ"כ להחיר ההפרשה בשעה הדיון
 וזמן שיברך בשעה. [ח"ה, ועי' בכ"ז חזו"א דמאי סי' ט']. (דמאי
 סי' ט' סק"כ - ע"ו).

לסימן ש"מ

מכתב -

דברי הק"י פ"ז דשנח סק"י תמוהים, והתחזק מחט להדק לפי
 שעה הוא כמבדק בקרסיה ואין צוה שזמן של הפירה כלל,
 וזה מבוחר בדיח' צב"י סי' ש"א ש"ג דמהדקין מפתח החלוק
 נמחט שאינה נקובה ולא דנו כלל צוה רק בענין ללא בשבת ולי"א
 כלא דליירי שכן תחובין מע"ש, ועוד ח"כ' גם צבית ליחסר דילמא
 שלפה ומחוי וכו"ל קורע, והק"י ענמו העיד שהעולם נהגו היחר
 נדבר, ובזמנו ז"ל היו גאוני' אדירים עומדים בפרץ וגם כל העם
 היו יראי הטע, והק"י לא מלל פיו לומר איסור דבר, אלא שחמה
 נמחבסם ולפי מה שחשבו ז"ל לפירה היה ראו' להיב' הטעלה,
 דמה שחשבו שאינו של קומח' תמורה דכ"כ במחט הוא קומח', ואילו
 חפר צ' הפירות בחוט וזכה מקשה את החוט בצרול שלא יכפף
 ועי"ז לא ילאו ראשי החוטין היו חשיב כעשה קשר צראשן, אלא
 ככל כיון שאין עשוי לקיום ואין דרך הפירה בך און זה הפירה,
 זה מבוחר בדיח' כהנהמ"ר וכזבא בדי"מ סי' ש"מ החולק בדיון
 הדוק בתי ידים המבוחר בשו"ע סי' ש"מ סי' ו' כיון שאין הכיורוק
 אלא לפי שעה און זה הפירה, ובדי"מ כ' שנהגו להקל כדעת ההגהות,
 ומיחו בשו"ע לא הויה הרמ"א כלום, וקיי"ל כהאוסרין, אבל
 האוסרין לא חסרו אלא כשהפר בחוט ואין שינוי בעלם המלאכה,
 אבל כשהתחזק במחט שהחזוה מוכיה עליו שאין זה חופר אלא הכיורוק
 לפי שעה לא נחלק צוה אדם וכן עמא דבר ואין להחמיר כלל וכלל.

לסימן שצ"ח

גדר בית הקובע היינו בנין שנעשה לדור בו אדם, ונראה דלאכול
 בו חשיב דירה למאי דקיי"ל כר"ב עירובין ע"ג ח' מקום פיתח,
 [ועי' מעשרות סי' ה' סק"ח] אבל בחוס לאזור הבואה או אורוות
 סוכים לא חשיב בית כדתינא בחוס' [מעשרות פ"ב] ולענין עיבור
 על עיר לא בעינן שידור בו אדם עכשו אלא כל שנעשה מתחלה
 לזור וכדלמך עירובין נ"ה צ' אלו שמעטברין עמא נפש כו', ופרש"י
 ח"כ'ג דלא דייר כיון דתתמא נעשה לדירה, וכן שם כ"א ח' אחוי
 לי מתותא, ונראה דכ"י הדיון כן, וכי"מ מזה דתינא בחוס' וצירי'
 [פ"ג] דב"ה"ס ש"ס בן בן בית דירה עובלין לסופר ולמשה, אלמא
 דלמך בית ח"כ'ג שאין דרין שם, ומיחו י"ל דבא לאפוקי שו"ע שבאין
 ללמוד לא מקרי בית דירה, ומי"מ בנחצר ונשיחירו ג' ממויות בלא
 הקרה מתחבר שאינו עובל ח"כ'ג שמעטברין.
 בפעמים בנין שחולק בו וכן שם ומי"מ איו עובל כל שאינה דירה
 נאורחא לתענוג צב"א וצוה שנינו מעשרות פ"ג מ"ז הל"פין
 ט', והנה חנו לא זו אף זו דלרפיין גריעי מבורגנין דלרפיין שצער

אירי ולא עשו אלא מפני עניות ואמר עירובין נ"ה צ' הייבן אויס
 חיים, אבל בורגנין אורחיהו צב"י בשעה חסופה הפירות ואמרו
 סוכה ג' צ' בורגנין חזו למלחיהו, [ורש"י פ"י שם בורגנין נעשה
 לשומרי פירות והר"מ פירש לשומרי דרכים אבל הר"ש פירש לאזור
 פירות והימא דל"כ למח מתעברין עמא] ולאקטיות ערופי עפי שכן
 נחענוג ומי"מ אינו דירה, והנה לרפיין ובורגנין מתעברין לעירות
 כדלמך עירובין שם ומי"מ אין עובלין. [ח"ה, עי' אוח"מ סי' ק"י].
 דר"י מעשרות פ"ג ח"ג מהו שיעבלו לבעל הבורגנין מן מה דתני
 ביה"ס וצ"ה תלמוד א"ס יש צבן ציה דירה עובלין לסופר

ילמשה אבל לא לאחרים הדא אמרה שאין עובלין לבעל הבורגנין
 זו גי' בגר"א, ואינו מוכן דלמא ח"ג עובל לבעלו כיון שזו דירה,
 ואפשר דפשיט מדתני במחני' סתמא ואילו הוה עובל לבע"כ הוה
 שויה שהוה עובל לו אבל לא לאחרים, מיכו יש לעי' לפי הר"ש
 וכן פי' הרע"ב והגר"א בבורגנין הוא לאזור התבואה מאי מציעא
 ל' ה' לאו ציה הוא, ומיכו לדב"ה"ס ז"ל ה' דלמך בעירובין
 דמתעברין עם העיר היינו צ"ס צבן ציה דירה, וה' דתני שם שיש
 צבן ציה דירה באורוות ואורוות קאי גם אבורגנין [אבל לא יתכן
 דל"כ הו"ל למחני' כסיפא בורגנין שאין להן ציה דירה] וח"כ' יש
 מקום לומר דאורוות ואורוות אין עובלין אף שיש צבן ציה דירה
 ומצעי ל' בבורגנין א"ס עובלין לבעלו ופשיט דאין עובלין, ומיכו
 בחוס' תינא באורוות ואורוות העשוין למכנס פטורין כעשוין לדירה
 עובלין, והאי עשוין לדירה ע"כ למכנס ולדור צבן דלוי לדור ולא
 למכנס לאו שמי' אורוות אלמא דציה דירה מהני באורוות ואורוות
 לעבול, ובורגנין ע"כ כפרש"י שהאדם השומר דר שם.

והאי יש שם ציה דירה דקתי הכא ובעירובין, נראה דר"ל דדר
 צבית באורוות וצב"כ"ג ולא שיש שם חדר מיוחד לדור שם,
 דאי יש שם חדר מיוחד ודאי אוחו חדר עובל לאחרים, ומיכו י"ל
 דע"י ציה דירה חשיב כל צב"כ"ג דירה לו אבל לא לאחרים, אבל
 ל"מ כן בעירובין שם דלא פריך החס' אלא במערה חפוק ל' משום
 ציה ומשני להשלים, אבל בכל ה"ו דקתי יש צבן ציה דירה לא
 פריך, ומיכח דכאי יש צבן ציה דירה דקתי היינו שדר צב"כ"ג,
 [וה' דמותר לו לאכול ולישן צב"כ"ג משום דמסיק בשמירתו
 וכדלמך בשו"ע סי' ק"יג ס"ד, ובמ"מ סי' ש"ז צב"ל פ"י ציה
 דירה חדר מיוחד] ועממא דעובל לו ולא לאחרים, דצב"כ"ג איו ציה
 דירה בעלם העדותו, והלכך אף שנתחן בעגסה הוא דירה לאחרים לא,
 וה' דלמך אין עובל לאחרים היינו בקצב שם לינח לילה או להחאכסן
 אבל צב"כ"ג לפי דרכו צל"ה"ה אין ציה חברו עובל.

וגר"ש כמו שהוה לפנינו, וגרסיין הדא אמרה שכן עובלין לבעל
 הבורגנין, וה' דלמך דעובלין לסופר ולא הוכיר שיש להן
 ציה דירה, דכיון דמחלק צב"ה"ן ובין אחרים ממילא משתמע שכן
 דרין שם, דל"כ מה צב"ה"ן לבין אחרים, מיכו יש לעי' הכי פשיט
 מצב"כ"ג שיש צבן ציה לבורגנין שא"ה שכן דירה גמורה, ויש
 להסתפק לדעת ר"ש ח' ח"ה לרפיין והאלקטיות וסוכה גנוסר עובלין
 לבעליהן. [מעשרות סי' ה' סק"ט י'].

נגעים פ"ב מ"ח פרט נצית הבנין בספינה, משמע דחשיב ציה אלא
 דממעט ל' מקרה דצבית ארץ דומיא דע"ג קורות, וח"ה
 ה' לענין עיבור דציה ש"ג קורות ודאי חשיב ציה, מי"מ ציה
 שצב"ה"ן אין עושין אוחו עיבור כדתינא עירובין נ"ה צ' אלמא
 דלאו ציה הוא, וי"ל דהס' בעינן ציה קבוע במקומו, וכן פרש"י שם.
 שם ציה שצ"ס ח"מ בנגעים, בעירובין נ"ה צ' אמר ציה שצ"ס
 מעברין עמא ואמר שם דציה שצ"ס הוא ציה שטעוי לפנות
 צו כלים שצב"ה"ן [ומשמע בנ"מ שם דאי לאו לפטווי כלום אין
 דרך לקבוע שם דירה ואף א"ס קבוע בעלה דעתו ולא דירה הוא]
 ומשמע דיש שם ציה דירה דבאור' לכלים לתוך אף צב"ה"ן אין
 מעברין עמא, ופרש"י שם דציה שצ"ס ח"מ בנ"מ, ונראה
 דהוא ח' קטן ואין בו אלא ציה ז', דהרבה ערים נבנו על אויס
 והס' פריך ציה שצ"ס למאי חזי אלא צבית וחידי קיימתי, וי"ל
 דה' דל"מ בנגעים משום דלא קרינן צבית ארץ כמו דממעטין
 ציה

והכלל דהלכה כדברי המיקל בעירוב ליכא בזה דהא הוא מחלוקת במחיצות אבל עכ"פ כל העולם נוהגין דלא כהרמב"ם מצד שהב"י מכריע דלא כדבריו ומ"מ אם אין לו צורך גדול מדוע לא יתנהג כמנהגו אף שטוב להתיר כדי שלא יהיה עליו חיוב נדר.

ידידו מוקירה.

משה פיינשטיין

סימן פד

בענין חבור הדייפערס במחמט שקורין פון וכן חבור תכשיטי הנשים לבגדיהן ע"י מחמטין אם יש בזה חשש תפירה בשבת

כ"א מנ"א תשי"ט.

מע"כ ידידי הנכבד הרה"ג מוהר"ד חיים יונה פלאטא שליט"א.

הנהגה בדבר שמחברים הדייפערס שמלפפין בו התינוקות ע"י "פין" וכן מה שמחברות הנשים תכשיטין לבגדיהן ע"י "פין" אם יש בזה חשש תפירה בשבת, היה נראה לע"ד בפשיטות שאין בזה שום חשש וכמו שנוהגין. שמחברין כן גם בשבת. והטעם משום שאין זה ענין תפירה רק ענין פריפה שגי"כ מחבר שני צידי הבגד שלא יפול שמוחר כדאיתא בשבת דף ס"ה, וכחא דמחברין ע"י קרסים וכפתרים הנקראים "באטנס" שגי"כ הוא חבור טוב. ודאיתא מקשירה שהוא גי"כ חבור טוב ואין בזה חיוב תפירה ויש קשרים שגם מותרין כחא דקושרת אשה מפתחי חלוקה בדרך ק"א אף שהוא חבור טוב יותר מג' תפירות. הרי חזינן דלא כל התבורין הם שייכים למלאכת תפירה, אלא חבור כחא דתפירה דמשה שני חלקי בגד כבגד אחד ממש כמו שהיה נארג ולכן התולדה שלה הוא דק מדבק גיירות או עורות בקולן של סופרים וכיוצא בו כדכתב הרמב"ם בפ"י משבת הי"א. שהוא דבק שנעשו בזה שני הניירות והעורות כנייר אחד ועור אחד. אבל בהא דקשירה ופריפה וקרסים וכפתרים אף שנתחברו ע"י זה שני חלקי הבגד הוא חבור שאינו עושה אותם כבגד אחד אלא לעולם הם שני חלקים אך שנעשו מחוברים זל"ז שזה הוא חבור אחד שאינו שייך למלאכת תפירה.

והנה משמע דאף לחבר בתפירה שני בגדים שלא נעשים כאחד כחא דשלל של כובסין שא"א

להחשיבם כבגד אחד אלא שנעשו שני דברים מחוברים זל"ז נמי יתחייב משום תופר, (אף שאין לי ראייה מפורשת לזה), אבל הוא משום החבור בתפירה הרי מצד החבור במקום התפירה היה אפשר להיות כדבר אחד ורק מצד אחר ניכר שהם שני דברים מחוברים ול"ד לחבור דקשירה חבור דפריפה וקרסים וכפתרים שעצם החבור במקום החבור ניכר שהוא רק חבור שני דברים זל"ז ולא שנעשו דבר אחד דלכן אין זה ענין תפירה. וכן הוא ממש החבור דע"י ה"פינס" ועוד כ"ש הוא שא"א כלל ע"י זה לעשותו כאחד.

והנה משמע לע"ד עוד טעם דהנה הרמב"ם כתב בפ"י ה"ח הפותל חבלים מן החוצין ומן החלף או מחוטי צמר או מחוטי פשתן או חוטי שעיר וכיוצא בהן ה"ז תולדת קושר וחייב והמפריד את הפתיל ה"ז תולדת מתיר וחייב, ולכאורה מ"ט לא הוי נמי תולדת תופר דחא נתחברו בחבור המתקיים יותר מג' תפירות, וגם הוא חבור שנעשה מכל החוטין פתיל אחד שאף לסברתי הוא שייך לחבור דתפירה כמו מדבק גיירות בדבק שהוא תולדה דתפירה. (ולא מצינו מי שיאמר שהוא גם תולדת תופר ואדרבה מצינו שהתפא"י בכלכלת שבת אות כ"ג רצה לומר שג' תפירות בלי קשר חייב נמי משום קושר כמו פותל אבל ג"ו משמע מהראשונים שאינו כדבריו). ולכן צריך לומר עוד יותר דמלאכת תופר הוא רק מה שעשה דבר אחד כ"כ דכשהוא רוצה לחלקם הוא צריך למלאכת קריעה ואף שאפשר לפעמים לחלקם בהוצאת החוט אבל גם זה נחשב ונקרא בפ"י כל קורע את הבגד כמו בקריעה ממש וכן הוא במדבק גיירות ועורות שהפרדתן הוא קורע ואולי הוא משום שברוב פעמים א"א בלא קריעה וגם שהדרך לעשות ע"י קריעה משום שע"י הוצאת החוטים הפרדת הדבק הוא מלאכה הקשה מקריעה כידוע, אבל כשרוצה להפריד התבל והפתיל שיהיו חוטין כמתחלה עושין זה דוקא בהפרדה אף שהוא מלאכה קשה משום שבקריעה א"א לעשותן לחוטין נמצא שלא נעשו אחד ממש שהרי כשרוצין מפרידין אותן לכן אין שייך זה לתופר. אבל לקשירה הוא דומה ממש שגם קושר אף באופן שעושה שיהיו דבר אחד כשרוצה לחלקם הדרך לעשות בהתרת הקשר וכחא שעשו צדי חלון ברשתות שלהן. ובוזה גיחא גם מה שהתפירה אינו חייב משום קושר כדמשמע מכל הראשונים דהקשו רק שתי תפירות שצריך לקשר למה אינו חייב גם משום קושר אבל לא הקשו על תופר ג' תפירות שיתחייב גם משום קושר, משום דמלאכת חבור דקושר הוא דוקא בחבור שני דברים זל"ז ואף כשנעשה הקשר באופן שיהיו דבר אחד כגון שצריך להאריך החוט הוא עכ"פ

שלא יהיה כ"כ כאחד דכשירצה לחלקם יעשה ולא בקריעה, ולכן תופר שהבורו הוא להיו ממש שהחלוק יהיה בקריעה אינו שייך קושר. והתפא"י שרצה לומר דגם תופר ג' הוא חייב גם משום קושר ופותל ומודה שאי בקושר גם משום תופר הוא משום דסובר דכיון חייב על חבור שאינו עושה כאחד ממש כ"ש משם קושר על חבור שעושה כאחד ממש אב שהוא על חבור שעושה כאחד ממש אין לחי חבור שאינו עושה כאחד ממש. אבל סברת מוכרחת דשני עניני חבור הם ואין שייך כ סברת הראשונים וא"כ גם בתחיבת מחטיני התכשיטין והדייפערס נמי הרי ודאי אין אלא בהסרת המחטיני וא"צ לקריעה ולא לשום ש"כ"ש שלא שייך לתפירה, ולקשירה מסתבר לא דמו שאין כאן מעשה קשר כיון שיוכלין בלא קושי כלל ולא עדיף מעניבה שמוחו לפותל חבלים שמתכבכים וכו' שלא נפרד בקושי. ואף אם היה דומה לקשירה אין לחי דנעשו להפרידן בכל עת ואינו של קיימא שא ממש היה מותר.

אבל בקרבן נתנאל פ' כלל גדול אות ו דאינו מחלק, דתמה על מה שנוהגין העולם עם מחט שקורין שטעק נאדל הקרייו עם שקורין שופצע הא הו שתי תכיפות וכן בפראג שמחברין השלייאר עם מחטיים הללו שתי תכיפות עי"ש ומשמע שהוא אף בל והביאו דעק"א בסימן ש"מ סעיף ו' בלשון הק"נ וקצת לא דק דהק"נ רק תמה על מה אבל אפשר שאינו חולק לדינא על המנה הדורות ההם שלא מיהו בהם וא"כ סברי שמ גם הוא ידע שיש הלוק כדחזינן שנוהגין לו שלא ידע איך לחלק. וא"כ לפ"מ שכתבתי ה נכון ומוכרח וגסתלקה תמיהתו ויש להתיר.

וגם נראה שגם הק"נ לא תמה אלא שמחברין הקרייו עם השופצע והשלייאר שו להניח כן שיהיו ביחד בגד אחד ואפשר יסלקו לעולם אלא בעת שיצטרכו לתקן בחבור השלייאר, שאין ניכר כלל אם הוא או במחטיים שנמצא שאף בהמחטיים געשו וכן היה תמה גם כשיחברו הקרייו עם בקרסים וכפתרים באופן שלא יהיה ניכר תמיהתו על חבור התכשיטים להבגדים אבל בחבור הדייפערס שהוא דוקא באופן אחד דצריך לסלקם בכל עת כמה פעמים הוא היה אפשר מחלק בין תפירה בחוטיני

אורח חיים חלק ג

י: דברים מחוברים
 פ שאין לי ראייה
 דהחבור בתפירה
 היה אפשר להיות
 שהם שני דברים
 חבור דפריפה
 לקום החבור ניכר
 ולא שנעשו דבר
 הוא ממש החבור
 י"א כלל ע"י זה

הנה הרמב"ם כתב
 זין ומן החלף או
 זוטי שער וכיוצא
 יד את הפתיל ה"ז
 ט' לא הוי גמי
 המתקיים יותר
 שה מכל החוטין
 לחבור דתפירה
 חולדה דתפירה.

דת תופר ואדרבה
 ! כ"ג רצה לומר
 משום קושר כמו
 שאינו כדבריו).

ת תופר הוא רק
 ורצה לחלקם הוא
 לפעמים לחלקם
 דא בפי כל קורע
 א במדבק נירות
 זא משום שברוב
 יד לעשות ע"י

זפרדת הדיבק הוא
 כשרוצה להפריד
 עושין זה דוקא
 ש שבקריעה א"א

אחד ממש שהרי
 שייך זה לתופר.
 קושר אף באופן
 קם הדרך לעשות

ברשתות שלהן.
 י"ב משום קושר
 ק שתי תפירות
 שום קושר אבל

נחייב גם משום
 וא דוקא בחבור
 ר באופן שיהיו
 זוט הוא עכ"פ

שלא יהיה כ"כ אחד דכשירוצה לחלקם יעשה בהתרה
 ולא בקריעה. ולכן תופר שחבורו הוא להיות אחד
 ממש שהחלוק יהיה בקריעה אינו שייך למלאכת
 קושר. והתפא"י שרצה לומר דגם תופר ג' תפירות
 הוא חייב גם משום קושר ופותרל ומודה שאינו חייב
 בקושר גם משום תופר הוא משום דסובר דכיון דקושר
 חייב על חבור שאינו עושה כאחד ממש כ"ש שחייב
 משם קושר על חבור שעושה כאחד ממש אבל תופר
 שהוא על חבור שעושה כאחד ממש אין לחייבו על
 חבור שאינו עושה כאחד ממש, אבל סברתו אינה
 מוכרתת דשני עניני חבור הם ואין שייך כ"ש בזה
 נסברת הראשונים וא"כ גם בתחיבת מחטים לחבר
 התכשיטין והדייפערס נמי הרי רואי אין מפרידין
 אלא בהסרת המחטין וא"צ לקריעה ולא לשום מלאכה
 שכ"ש שלא שייך לתפירה. ולקשירה מסתבר שודאי
 לא דמו שאין כאן מעשה קשר כיון שיכולין להפרידו
 בלא קושי כלל ולא עדיף מעניבה שמוחה, וליד
 לפותרל חבלים שמסתבכים זכ"ו שלא נפרדין אלא
 בקושי. ואף אם היה דומה לקשירה אין לחוש לכלים
 דנעשו להפרידן בכל עת ואינו של קיימא שאף בקשר
 ממש היה מותר.

אבל בקרבן נתנאל פ' כלל גדול אות ג' משמע
 דאינו מחלק, תמה על מה שנוהגין העולם שמתחבין
 עם מחט שקורין שטעק נאדל הקריין עם המלבוש
 שקורין שופצע הא הו שתי תכיפות וכן הנשים
 בפראג שמחברין השלייאר עם מחטים הללו הא הו
 שתי תכיפות עיי"ש ומשמע שהוא אף בלא חוטים
 והביאו דעק"א בסימן ש"מ סעיף ו' בלשון שאוסר
 הק"נ וקצת לא דק דהק"נ רק תמה על מה שנוהגין
 אבל אפשר שאינו חולק לדינא על המנהג וחכמי
 הדורות ההם שלא מיהו בהם וא"כ סברי שמותר ולכן
 גם הוא ידע שיש הלוק כדחוינן שנוהגין להתיר רק
 שלא ידע איך לחלק. וא"כ לפ"מ שכתבתי הוא תירוץ
 נכון ומוכרח ונסתלקה תמיהתו ויש להתיר.

וגם נראה שגם הק"נ לא תמה אלא על מה
 שמחברין הקריין עם השופצע והשלייאר שהיה דרכן
 להניח כן שיהיו ביחד בגד אחד ואפשר גם שלא
 יסלקו לעולם אלא בעת שיצטרכו לתקן וכן היה
 בחבור השלייאר, שאין ניכר כלל אם הוא בתפירה
 או במחטים שנמצא שאף בהמחטים נעשו בגד אחד,
 וכן היה תמה גם כשיחברו הקריין עם השופצע
 בקרסים וכפתרים באופן שלא יהיה ניכר, ויהיה
 תמיהתו על חבור התכשיטים להבגדים במחטים.
 אבל בחבור הדייפערס שהוא דוקא באופן שלא יהיו
 אחד דצריך לסלקם בכל עת כמה פעמים ביום גם
 הוא היה אפשר מחלק בין תפירה בחוטים לתחיבה

במחטים כדכתבתי. אבל גם תמיהתו על זה מתורץ
 למה שבארתי משום דעצם חבור זה דמחטים אינו
 עושה להיות אחד אלא חבור שני דברים וחבור
 דחוטין עושה להיות אחד ולכן בחוטים אסור אף
 בשלל של כובסין ובמחטים ליכא איסור אף כשהוא
 מניחם כן לעולם דנשאר רק כוונה בלא מלאכה.
 וכ"ש למה שבארתי בטעם שהוספתי שאין שייך
 במחטים אף בחבור להיות כן לעולם מלאכת תופר
 מאחר שלהפריד א"צ לקריעה.

עכ"פ רעק"א שסובר דהק"נ אוסר כתמיהתו הוא
 רק בחבור הקריין להשופצע וכן בחבור התכשיטין
 להבגדים באופן שיוכלו להשאר שם אבל בחבור
 הדייפערס גם לדידיה מסתבר שמותר. ועיין בשע"ת
 ס"ק י"א שומביא מגו"ר שמתחלה רצה לאסור בתחיבת
 מחט ובסוף דבריו משמע שאין להחמיר בתחיבה
 זו כ"א בעושה ע"ד שיתקיים והוא כדבארתי בתמיהת
 הק"נ והוא סובר כן לדינא. אבל יותר מסתבר
 שגם ע"ד שיתקיים אין לאסור כהמנהג שכתב הק"נ.
 והרוצה להחמיר יחמיר רק בכה"ג שהוא אפשר
 להתקיים ולא בהדייפערס שבוה מסתבר שגם בק"נ
 מותר אבל אין למחות בהנשים אף במה שמחברות
 תכשיטיהן במחטים כי העיקר לדינא שמותר כדבארתי
 והוכחתי.

ועיין בירושלמי פ' כלל גדול ה"ב שאיתא התם
 תפרו לבגד החוט חבור לבגד ואינו חבור למחט,
 ולכאורה לא מובן, ופירוש קה"ע שהוא לענין טומאה
 הוא דחוק וגם תמוה דאף אם היה חבור לא היה
 שייך טומאה בהחוט מצד עצמו ומדין יד לא שייך
 דאין החוט משתמש ליד להמחט. וכן פירוש הפ"מ
 שחוט שתלוי עדיין במחט אינו חבור להבגד ג"כ
 דחוק דצריך למחוק תיבת תפרו לבגד עיי"ש, וגם
 לא מסתבר לומר שאף שהיה שיעור תפירה בהחוט
 לא יתחייב מצד תלייתו במחט. ולכן נראה לפרש
 דמחדש דצריך שיהיו השתיים והשלש תפירות מהחוט
 לבד אבל אם היו בצרוף המחט פטור דהמחט לא
 מצטרף משום דתחיבת מחטין אינה תפירה ונשארה
 תפירה אחת שפטור, משום דרק החוט נעשה חבור
 לבגד בתפירה ולא המחט. וא"כ הוא ראייה מירושלמי
 שליכא ענין תפירה בתחיבת מחטין אף לצירוף וכ"ש
 כשכולה היא מן מחטין, דלא כתמיהת הק"נ.

ובדבר אחד שלוח במאראקא דאלארט של
 מדינתנו ושם נותנים בעד דאלאר הרבה ממעות
 מאראקא ועתה הם בכאן שנותנים מעות מאראקא
 פחות ממה שהיה יכול להשיג שם אם רשאי הלוה
 לשלם לו יותר דאלארט כדי שיוכל כאן להשיג
 הסך מעות מאראקא שהיה קוגה שם. הנה ברור

זו

פט"ו הערה ד' בענין אם מותר לחלל שבת כדי לקבל ברכה מצדיק, כתב מע"כ שהמנחת שבת דן (בסי' פ"ד סקב"ט ובהוספות שם) והיוצא מדבריו דלכתוב מברק ע"י נכרי פשוט שמותר וע"י ישראל יש לעיין.

הנה נתעוררתי לאמנם כן מנוסח השאלה שהניב המנח"ש אם מותר לכתוב לנדיק עבור חולה שיש בו סכנה אם אי אפשר לכתוב ע"י עכו"ם, משמע דע"י עכו"ם פשיטא לי' להיתרא, ולא נסתפק אלא ע"י ישראל, והיינו לנדיק שהועילה תפילתו ג"פ לחולה שיצ"ס, ובפרט למין חולאת אחד, אמנם הביא שם תשו' מהרש"ם שהשיב על שאלה הנ"ל וקיים: ולכן לצורך תפילה בודאי אין להחיר, וכן שמעתי שהורה הגאון מוהר"ר שלמה קלוגער ז"ל מצראד וגער בא' שהחיר, וע"ז כתב המנח"ש ח"ל: הנה כ"ז מיירי לענין אם הישראל בעצמו יכתוב הדיפסע (הטלגרם) אבל ע"י עכו"מ"ז אולי יש להחיר, ע"כ. ובהשמטות הביא בשם אשל אברהם (בוטשאטש) דאע"ג דמותר לכתוב לרופא מומחה שיבוא לחולה שיצ"ס אבל צמי ששולח אחר אוהבו או מי שימפלל בעדו י"ל שאין היתר לכתוב, מכ"ז נראה דהעיקר כדעת מהרש"ם דע"י ישראל בודאי אין להחיר וע"י

עכו"ם "אולי" יש להחיר ולא כמס"כ כת"ר בהערה. והנה מתבאר כן יותר בדברי המהרש"ם שצטוטת (ס"ג סי' רכ"ה) מה שהשיב בדון שילוח הט"ג בשבת לצורך חולה, ודחה מ"ש בשם הבית יצחק להחיר, דאדרבה בספרו אור"ח (צסי' נ"ו) פסק לאיסור, והביא מש"כ בתשובה אחרת (כנראה כוונתו על התשו' שצמנח"ש) וקיים בזה"ל: צ"ל לריך שיהא אמתמי אוחו לדיק שיפעול בתפילותיו, ועודא ידענא בעיר מולדתי בזלאתשוב שהי' חולה מסוכן, ובאותו זמן הי' מורי ורבי מוהר"ש אצד"ק בעלו זצ"ל משותפי שבת בצראד, והחיר דיין א' לכתוב ע"י עכו"ם בשצ"ק שם החולה ואמו ושלא לצראד, והרעיש הגאון מהרש"ק ופסל את הדיין מלהורות עוד, וכבוד מו"ר הגה"ק הנ"ל נתרעם ג"כ על הכותב ואמר עכשיו אני מחויב להתאמן שישגי החולה רפואה שלא יוגרם ע"י חילול צצ"ק, וכן הי' שנתרפא, ובכל כה"ג אין להקל, ובפרט צדור הזה אין להקל מכמה טעמים, ועל כיו"צ אמרו שבת הוא מלועוק וכו' יכולה היא שתרחס וכו', עכ"ל המהרש"ם, מבואר מדבריו דמש"כ בתשובה (צמנח"ש) ג"כ אינו צמתיבה ע"י ישראל, אלא ע"י עכו"ם, וגם בזה נשאר להלכה דאין להחיר ".

והנני בזה מוקירכם ומצרככם בצרכת הלחה וחומס בכל חותמי ברכות,

יצחק יעקב ווייס

סימן לב

בדין חיבור חיתולים בשבת ע"י הדבקות הקצוות ופירוקם (וע"י מחט במחון)

ע"ד השאלה בענין הדבקות החיתולים להינוק בשבת קודש, אשר הרבה נוהגים היתר בדבר, והיה למראה עיני הדוגמא מהחיתול ששלחת עם מה

בס"ד, ירושלים עיה"ק ת"ו, יום ג' ויצא ד' כסלו תשמ"ו לפ"ק.

שוכטו"ס א"כ הרה"ג החוב"ט מוה"ר אשר יעקב וועסטשהיים שליט"א דומ"צ בבד"צ דק"ק מנשטטר ורב דביהמ"ד צא"י דק"ק הנ"ל.

(* הנה הערות אלו נדפסו אח"כ בספר תורת היולדת הנ"ל, וכעת עברתי עוה"פ והוספתי עוד כמה הערות הנלענ"ד.

אחדשה"ט וש"ת באה"ר כמשפט.

חוקר

ברוך ל' יצחק יעקב ווייס

י"ב א"ע 4 בן המגדר גרע"ל 5 י"ב ז' 1111

אם
ופן
גין
אה
ולא
ומ,
אל
דס
זנו
לול
זר
שר
לה
יב,
יה,
צא
פ
לו
זיק
נה
ות
גס
גס
נה
ית

זין
ח

יא
ד'
לז
ה
י
א
ד
ת
זי

ובאתי למסקנא כמבואר שם (באות כ"ג) דהרי מעשהו וחזותו מוכיח עליו שלא נעשו להתקיים, והן הן קרוב להדיבורים שסיים החזו"א ז"ל במסקנתו שם, להחמיר בנידונו אפילו לכתחילה בשצ"ק, משא"כ אני כתבתי סברא הנ"ל לענין שלא יהיה כאן איסור לאורייתא, ומסקנתי שם להחמיר שלא יינתן צ' הצגדים וע"ז ויתחוב במחט בטחון וע"ז צ' תחיבות, אלא יתחוב בצגד האחד בקנהו תחיבה אחת, ואח"כ בצגד השני תחיבה שני, וכה"ג בשני יידי צגדים ויסקור הממט עיי"ש, [באות ו' בשם תפארת ישראל צמתי כלאים אות ק"כ].

ובמציאות של החזו"א, דנראה ללא מיירי במחט
 בטחון, דהרי קאי על דברי הק"נ (פ"ו דשבת אות נ') דקאי על דברי הש"ס [שבת ע"ד ע"ב] שהביא הרא"ש שם [סי' ז'] והתופר שתי תפירות, והא לא קיימי, אמר רב"ח והוא שקושרם, ועו"כ הק"נ ח"ל: והא לא קיימא, פירש"י וכיון דלא קיימא לאו מלאכה היא, משמע דעיקר קושית הש"ס היא דל"ה אצ מלאכה, אבל פטור אבל אסור הוא, ולכן תמה הק"נ מאין נוהגין העולם שתוחצין עם מחט שקורין שטעקנאדל בל"א [בלשון אשכנז], הקרייז עם המלבוש שקורין שופלע בל"א, הא הוי שתי תחיפות, וכן הנשים צפראג שמחצרים השלייער עם מחטים הללו הא הוי שתי תחיפות, עכ"ל הק"נ. ועיי' מש"כ בזה בספרי שם (אות ה' ו'), וא"כ גם החזו"א מיירי בכה"ג, וע"ז קאמר לפני מה שחשבו זה לתפירה הי' ראוי לחייב חטאת, דמה שחשבו שאינו של קיימא תמוה דהרי במחט הוא קיימא, ואילו תפר צ' תפירות צחוט והי' מקשה את החוט בצרול שלא יכפף, ועיי"ז לא ילאו ראשי החוטין הוי חשיב כעשה קשר בראשן, אלא הכא כיון שאינו עשוי לקיום ואין דרך תפירה צכך, אין זה תפירה וכו' אבל האוסרים לא אסרו אלא כשתפר צחוט ואין שינוי בעלם המלאכה, אבל כשתחוב במחט שחזותו מוכיח עליו שאין זה תופר אלא הידוק לפי שעה, לא נחלק בזה אדם וכן עמא דבר, ואין להחמיר כלל וכלל, עכ"ל. ומוכח דאיירי בסתם מחט, ומ"מ ס"ל דהוי של קיימא מטעם קשירתו כנ"ל, ומ"מ מטעם דמחט חזותו מוכיח עליו שאין זה תופר אלא הידוק לפי שעה הסיק החזו"א דלא נחלק בזה אדם ואין להחמיר כלל וכלל.

שסימנת ע"ז, וכתבת לדמות ענין זה לחיבור החיתולים ע"י מחט, והבאת מש"כ במנחת"י (ח"ב סי' י"ט) להחמיר שלא לחבר החיתולים ע"י מחט בטחון מחשש תפירה, אבל הבאת ג"כ מש"כ החזו"א דבחיבור שחזותו מוכיח עליו שלא נעשה אלא לפי שעה וכו' אין להחמיר בזה כלל, וא"כ י"ל דהה"ד בנד"ד, אם יזהר להדביק הקצוות על חתיכת נייר (וכמו שסימנת בהדוגמא ששלחת לי) שיוכל להסירו בקלות מבלי לקרוע מגוף החיתול, נחשב חיבור זה כעומד להפתח בכל זמן שיצטרך, והוי דומיא למש"כ החזו"א הנ"ל, אמנם אחר שראית מה שכתבתי (בח"ח סי' ל"א) לא ידעת אם אסכים לזה.

תשובה, - הגה צענין החיתולים הנ"ל, תמחול לעיין במש"כ בספרי (חלק ט' סי' מ"א) שזו הימה דעתו של הרב השואל שם להחמיר מטעם לחזותו מוכיח עליו שלא נעשה לקיום, [[וע"ש]] [ויש] שם ט"ס צד"ה ועוד מש"כ מחזה אצרהם ז"ל מחזה אליהו המובא לפני זה] והעיר על דברי (בח"ח סי' ל"א) הנ"ל, והנה בספרי (ח"ב סי' י"ט אות כ"ג) מה שדנתי שם לענין מחט בטחון דמעשהו מוכיח עליו ללא נעשה להתקיים זמן מרובה, ולדקתי את דברי השואל הגה"ש מליעשנוב שליט"א שכתב דהקיום לא צענין לעולם, רק אם נשאר עד אחר שבת להרבה שיטות חשוב לקיימא, אלא דצכה"ג ליכא איסור מדאורייתא, ומהאי טעמא כתבתי (בח"ח סי' ל"א) להחמיר אף בהדבקה שלא נעשה להתקיים, וש"כ (בחלק ט' סי' מ"א) השבתי להרב השואל שליט"א שדעתו נוטה להחמיר מטעם הנ"ל, וכתבתי חו"ד העני' דאעפ"כ בכל זה אין נראה להחמיר עיי"ש, וכעת באשר שהזכרת את דברי חזון איש (על או"ח) הנדפס מחדש [והוא העתק ממכתב שלא נדפס בו השאלה] (בהשמטות לסי' ש"מ דף רנ"ו ע"א), שאינו צנמלא תח"י, ושלחתי אחרי הספר ואחרי העיון בדבריו שם, ראיתי שדבריו יש להם שייכות עם מה שכתבתי בספרי (ח"ב סי' י"ט) צענין מחט בטחון (פארזיכערונגס נאדאל) שהגה"ש מליעשנוב שליט"א השואל שם, דן שם לענין להשתמש בו בשבת, אשר ציותר נחון לדעת זאת למעשה לגבי קישור החיתולים למינוקות, ודעתו שיש בזה איסור לאורייתא, ואני צעניי הארכתי קצת בזה,

והנה אף דבחזון איש מחיר אפילו לכחילה, אין ראי מזה שהחיר גם במחט צטחון, דכיון דכזר נחזרר שדברי החזו"א סובבים ע"ד הקרבן נחנאל דמיירי בסיכה (שטעקנאל) שאינו עשויים רק לזמן קצר ממש, כיון שנעשה להידוק לפי שעה בזה מותר לכחילה, משא"כ צנידון המבואר צדכרינו צמנחת יצחק (ח"צ סי' י"ט) צמחט צטחון שעשוי לכמה ימים ולא רק לפי שעה, אע"ג דחזומו מוכיח עליו שאינו עשוי לקציעות גמורה, מ"מ לענין איסורא קגי קציעות של כמה ימים כאשר נחזרר צמשצמי שס.

והראונו צמשו גינת וורדים (או"ח כלל ג' סי' י"ח) שכ' הגר"ש נאני ז"ל - לחלוק על הגינת וורדים שס שרצה לדמות חפירת מחטין למדבק עורות - כ' צזה"ל: ועוד דלפי דעתו דעת קדוש אס דצק צגד צמקוס חפירה יהי חייב, דפשיטא שהוא פטור, דאין דרך הצגדים לדבקן אלא לתופרן, אלא ודאי דלא דמי וגם המחזר שס סי' י"ט צסופו כחצ דהמדצק צ' צגדים אין צו משום תופר עכ"ל. אבל יש חילוק לנד"ד, דאינהו מיירי צצגדים רגילים משא"כ נד"ד צחימולי התינוקות, צזה שפיר הוי הדצקה דרך חפירה, וכיוצ"ו העלה ג"כ צשו"ת שצט הלוי (ח"ד סי' ל"ה סק"ו) "יעו"ש.

אמנם כ"ז שייך לענין חפירה צמחט, שחזומו מוכיח עליו שאין זה תופר, דזהו הכוונה צדברי החזו"א דדרך חפירה הוי צחוט, וכמו שהודגשו צדבריו כמ"ש דהאוסריס לא אסרו אלא כשחפר צחוט ואין שינוי צעלס המלאכה כנ"ל, וצמחט הוי שינוי צעלס המלאכה, לכן מוצן שפיר מה שחסיק שחזומו מוכיח עליו שאין זה תופר וכו'. אבל צנוגע למלאכת הדצקה דמפורש צרמצ"ס ושו"ע דהוי מולדת תופר וחייב, וכמ"ש צספרי (ח"ח סי' ל"א), הרי

והנני חותם בכל חותמי צרכות ודוש"ת,

יצחק יעקב ווייס

סימן לג

במקומות שמחמירים לנהוג ב' ימים שבת אם יש לעשות קידוש בשבת אחר פלג המנחה ולצאת ממ"נ קידוש היום או קידוש הלילה, ובענין חישוב שיעור הנשף

בדבר שאין לי שום יד ושם בזה בענין קו התאריך עפ"י תורה והנפק"מ לדינא וכל הקשור בזה, וכ"ז בהיותי עמוס הטירדא מענינים העומדים על הפרק בפעיה"ק ומחוצה לה, לכן א"א לי כעת לבוא אל העיון בזה, ואבוא קצת רק במה שנוגע להלכה למעשה.

בס"ד, פעיה"ק ת"ו, יום ב' פרי אמור כ"ג למב"י תשמ"ה לפ"ק.

שוכט"ס א"כ האברך הרה"ג חר"ב טובא צמ"ס וכו' כש"ת מוה"ר ישראל דוב הארפענעס שליט"א בעהמח"ס "ישראל והזמנים" ברוקלין ג.י.

אחדשה"ט וש"ת כראוי.

יקרתו הגיעני בזמנו כאשר כבר הודעתי לו ע"ז, ואמרתי אניחנו עד שיהיה עת פנוי בידי להשיב על דבריו, ובין כך ובין כך רבו כמו רבו חבילי דטרודין, וכעת רכשתי לי קצת זמן לבוא בכתובים.

אמנם למודעי אני צריך כי מעלתו שאול שאל אלי

א

ע"ד המקומות הרחוקים כיאפאן וכיו"ב אשר נחלקו בדבר גדולי הפוסקים בדור שעבר והוא איה

(* ועיין עוד שם ח"ה סי' ל"א סק"ב, סי' נ', סי' ע"ח אות ד'.

תשובה. לכתחילה אין להשחיל שרוך חדש בנעל בשבת, ואפילו הנעל משומשת. ובמקום הצורך יש להקל להשחיל על ידי קטן. ובמקום שיש טורח בהשחלת השרוך, אין להשחיל בכל אופן.

ה. שא"ה. האם מותר לחבר שני חלקי בגד על ידי תחיכת סיכת בטחון ביניהם.

תשובה. מותר לחבר שני חלקי בגד דרך עראי, כגון שחסר לו כפתור, ותוחב במקומו סיכת ביטחון, ואפילו תוחב כמה תחיכות בבגד. ואם תוחב את הסיכה דרך קבע, כגון שנקרע הבגד במקצת, או שנפתחה מכפלת הבגד, ותוחב את הסיכת ביטחון על מנת שתישאיר הסיכה שם, אסור אפילו אם תוחב רק תחיבה אחת. וסיכת נוי, באופן שאינו מחבר בה שני חלקים בבגד, מותר לתחוב בכל אופן אפילו דרך קבע.

ו. שא"ה. האם מותר להשתמש בטיטולים בשבת.

תשובה. הדבקה במדבקה חד פעמית, דהיינו שאין אפשרות להדביק את הטיטול כמה פעמים, אסורה בשבת. ואם זוהי הדבקה רב פעמית, כמו אלו הנפוצים כיום, יסגור את הטיטול על מקום ההדבקה לפני השבת, ובשבת יפתח ויסגור במקום ההדבקה בלבד, ולאחר גמר השימוש בטיטול לא ידביק את הטיטול, אלא ישליכנו כך לאשפה. ומותר לקרוע בשבת את הטיטול דרך השחתה, אף בהדבקה חד פעמית.

מדרבנן, והובא גם במ"ב בסימן ש"מ ס"ק כ"ז, ע"ש. ומ"מ אם אין תופר תפר של קיימא ובדעתו להוציא הסיכה, מותר, וכמ"ש בכ"י בסימן ש"מ, והובא ברמ"א בסימן שי"ז סעיף ג'. ואעפ"י שרמ"א בסימן ש"מ סעיף ז' פסק כדעת האוסרין תפירה לזמן, מ"מ בנ"ד דמיירי בסיכת בטחון, ד"א דלא חשיב תפירה כלל, יש להקל כשעשוי לזמן, וראה גם בחזו"א בסימן קנ"ו בהשמטות לסימן ש"מ, ע"ש. וסיכת נוי שאינה מחברת חלקי בגד מותר לתחובה, שהרי אין כאן תפירה כלל.

ד. להדביק טיטולים בהדבקה שאינו חושב להפרידה אסור בשבת, וכמבואר בשו"ע בסימן ש"מ סעיף י"ד, המרבק ניירות או עורות בקולן של סופרים וכיו"ב, הרי זה תולדת תופר וחייב, וכן המפרק ניירות דבוקים או עורות דבוקים ולא נתכוין לקלקל בלבד, הרי זה תולדת קורע וחייב. ומ"מ אם מדביק באופן עראי ובדעתו להפריד את ההדבקה בשעה שמוציא את הטיטול מותר, וכדעת היש מחירין שהביא בכ"י, והובא ברמ"א בסימן שי"ז סעיף ג', שקריעת תפירה שאינה של קיימא מותרת בשבת, ואעפ"י שבכ"י כתב שם שאין להתיר בפני ע"ה, מ"מ כאן שאין הדבר נראה כתפירה יש להתיר בכל אופן, משום שע"ה לא

ד. במשנה ברורה סימן שי"ז ס"ק י"ח כתב בשם הא"ר שאין להשחיל שרוך חדש בנעל ישנה בשבת, משום מתקן מנא. ורק שרוך שכבר היה בנעל מותר להשחילו. ובספר קצות השולחן להגר"ח נאה בסימן קמ"ו בבדי השולחן שם ס"ק ג' כתב שכל האיסור הוא רק במנעל חדש, שאם משחיל בו שרוך, מתקן הוא את הנעל שתהא ראויה לשימוש, אבל שרוך חדש בנעל ישנה אין בזה תיקון מנא, משום שהשרוך היה נחשב כלי גם קודם שהושחל בנעל. ומחלוקתם היא אם תיקון הכלי שנעשה ע"י השחלת השרוך בנעל מתייחס רק לנעל, שכעת נעשתה ראויה לשימוש, או שאף בשרוך יש משום מתקן מנא. ונראה שלכתחילה אין להשחיל, ורק במקום הצורך אפשר להשחיל ע"י קטן. וכל זה כשאין טורח בהשחלה, אבל כשיש טורח בהשחלת השרוך אסור בכל אופן. וכמ"ש הרמ"א שם בסעיף ב' ע"ש.

ה. הרמב"ם בפרק מהלכות שבת הלכה ט"ז כתב שהתופר שתי תפירות וקשר ראשי החוט מכאן ומכאן חייב, ואם תפר יתר על שתי תפירות, אעפ"י שלא קשר חייב. ולכן אין לחבר שני חלקי בגד ע"י סיכת ביטחון במקום שסוגר את הסיכה, ואף במקום שאינו סוגר כתב בקרבן נתנאל בפ"ז משבת שאסור

אור לציון
גמילות - ד
הג"ח א. בן ציון אקא מאו צ"ט

ז. שא"ל. חוטי ציצית שהסתבכו זה בזה, האם מותר להפרידם בשבת.

תשובה. אם החוטים הסתבכו מעט, אפילו מחמת שעברו כיבוס, מותר להפרידם, אבל אם הסתבכו הרבה עד שנעשו כעין פקעת, אסור להפרידם בשבת.

פרק ל

דיני בישול בשבת

א. שא"ל. המבשל בשבת במזיד לאחרים, כגון במסעדות וכדומה, האם האוכל מותר באכילה לאחרים לאחר השבת.

תשובה. האוכל אסור לאכילה אף לאחרים, ואף לאחר שבת.

ב. שא"ל. האם מותר לפתוח בשבת את ברז המים החמים.

המסוככין זה בזה, אלא יבדקם כלבד. ואילו בשנה שניה פרשה נח אות כ"א כתב שציציות המסוכסכים ומעורכבים הרבה, וצריך עיון להפרידם ולבודקם, אסור להפרידם ולבודקם לאור הנר, שמא יטה, אבל אם אינם מסוכסכים שרי. משמע שדוקא לאור הנר אסור, אבל ביום לאור החמה יהא מותר, ושתי הלכות אלו סותרות לכאורה זו את זו. ולכאורה צריך לחלק כמו שנתבאר, שכל האיסור להפריד הוא רק כשנסתבכו עד שנעשו כפקעת, וצ"ע. ואמנם בגינת ורדים בגן המלך אות ס"ה, שכתב לאסור בזה משום מתקן מנא אף בנסתבכו מעט, וכן הביא החיד"א בספר קשר גודל סימן ב' אות ג' שכתבו לאסור, מ"מ נראה שלמעשה יש להתיר להפרידם כשלא הסתבכו הרבה וכמו שנתבאר.

א. בשו"ע בסימן שי"ח סעיף א' כתב, המבשל בשבת במזיד אסור לו לעולם, ולאחרים מותר למוצאי שבת מיד. ולפ"ז היה מקום להתיר לאכול אוכל שבישלו במסעדות בשבת, אלא שבמג"א שם סק"ב כתב שלמי שנתבשל בשבילו דינו כמו למבשל עצמו, ובמסעדות שמבשלים לצורך אחרים דינם כמו נתבשל לכל אחד בשבילו. ואף שכתב במג"א שם שנראה מדעת הב"י שלא סובר כן, ומתיר למי שנתבשל בשבילו, מ"מ כאן אף להב"י יש לאסור, דיש בזה משום מחזיק בידי עוברי עבירה.

ב. אם המים הוחמו ע"י בוילר השמלי אין לפתוח את הברז, כשהמים חמים בכדי שהיה סולדת בהם, משום שכשפותח את ברז המים נכנסים מים

יבין מזה להקל בתפירה של קיימא. וראה מש"כ להלן בפרק ל"ו בבאורים לתשובה ט"ו לענין גדר תפירת עראי, ע"ש. גם יזהר שלא יתכוין להדביק את הטיטול קודם השלכתו, משום שאז תיחשב הדבקה זו כהדבקה של קיימא כיון שאינו חושב להפרידה ואסורה היא בשבת.

והנה מלבד איסור הדבקה שיש בטיטולים, נראה שיש ג"כ חשש של מכה בפטיש, שהרי ע"י ההדבקה הוא עושה את הנייר למכנס ראוי למלבוש. (וראה מש"כ בשו"ת רב פעלים ח"א סימן כ"ו ע"ש). וראה בספר אור לציון תשובות ח"א חא"ח סוף סימן כ"ו, שנתבאר שאיסור מכה בפטיש הוא אף בכלים לשימוש חד פעמי, מהא דאין מלקטין ענבי ההדס ביו"ט, ע"ש. ולכן יש להזהר להדביק את הטיטולים קודם השבת, כדי שגמר עשייתן יהא קודם השבת, ושוב לא יהא איסור בהדבקותם בשבת משום מכה בפטיש, וכדמוכח מדין מוכין שנפלו מן הכסת, שמותר להחזירם בשבת, כמבואר בשו"ע בסימן ש"מ סעיף ח', ומשום שאין איסור מתקן מנא אלא כשעושה כן מתחילה, ולא כשמחזיר את המוכין. וראה גם בספר תהלה לדוד בסימן שי"ד ס"ק ה' ובסימן שי"ז ס"ק ה', ע"ש.

ז. נראה שרק בחוטים שהסתבכו הרבה זה בזה עד שנעשו כפקעת יש חשש איסור, אבל בסבוכים מעט מותר להתירם. ובזה נראה ליישב סתירה בדברי הבן איש חי, שכתב בספרו בשנה ראשונה פרשת בראשית אות ג' שבשבת לא יפריד חוטי הציצית

תשובה. מותר להרטיב במעט מים בגד נקי ליתן על מצח חם, ובלבד שאין הבגד כל כך רטוב שיבוא לידי סחיטה.

76 טו. שא"ל. האם מותר להדביק בשבת "אגד מדבק" (פלסטר) במקום שיש חתך, או להגן על פצע, או על גבי העין במקרה של פזילה.

תשובה. מותר לשים אגד מדבק במקום שיש חתך או פצע, או על גבי העין. ואף מותר להסיר את הגייר הדבוק בצדדי האגד המדבק. אבל לא ישים בתוכו חומר ריפוי. ומותר אף להסירו בשבת, אם אינו ודאי שייתלשו שערות בשעת הסרתו.

מזה להקל יותר, וכאן ע"ה אינו מבין שזה תפירה, ואין חשש שיבוא להקל באיסור תופר. וראה עוד לעיל בפרק כ"ט בבאורים לתשובה ו', ע"ש. ועוד שבגוף האדם לא שייך תופר, שאין דרך תפירה בכך, (אא"כ תופר ממש את העור).

ואף הסרת הגייר הדבוק בצדדי הפלסטר מותרת, שאף שכתב בשו"ע בסימן ש"מ סעיף י"ד שהמפרק ניירות דבוקים ולא נתכוין לקלקל הרי זה תולדת קורע וחייב, מ"מ כאן שההדבקה עראית מותר, וכמ"ש בשו"ע בסימן ש"ד סעיף י' שמותר להתיר דף שמשמין אותו לפני התגורר ושורקן אותו בטיט, מפני שאינו עשוי לקיום, וכך הביא במג"א שם בסוף סימן ש"מ, ע"ש, וראה גם ברמ"א בסימן ש"ז סעיף ג', ע"ש.

ויש שרצו לאסור להוציא את הגייר הדבוק בפלסטר משום שאינו נחשב כדבר עראי, שהרי בית החרושת מדביקו זמן רב לפני שמוציאים אותו. ואין נראה, שעכ"פ עשוי הוא להוציאו כשרוצים להשתמש בו, והדבר נחשב כעראי, וכמו שמצינו ברמ"א בסימן ש"ז סעיף ג', שתפירה שתופרים האומנים לזוגות נעליים נחשבת תפירת עראי, אעפ"י שאפשר שתפרו תפירה זו לפני זמן רב, דמ"מ אינה עשויה לקיום, וה"ה לענינו.

אך אין לשים על הפלסטר שום חומר ריפוי, שהרי רפואה אסורה בשבת, אא"כ נפל למשכב, וכמבואר בשו"ע סימן שכ"ח סעיף א' ע"ש. וה"ה שמותר להסיר את הפלסטר מהטעם שכתבנו לעיל, אלא שאם נתלשות שערות יש כזה משום גזוז, כמבואר בשו"ע בסימן ש"מ סעיף א'. ואם אינו ודאי שייתלשו שערות מותר, כיון שאינו מתכוין ואינו פסיק רישא שרי. וכן מותר לקרוע את העטיפה שבה נמצא

מהב"י שם. ומלשון מרן משמע שדוקא בגד שיש עליו ליכלוך, אבל בגד נקי מותר. וכן דעת כמה אחרונים (ראה שם בבאה"ל ועוד), וכן מוכח מדברי מרן בסימן ש"ט סעיף ט"ז, שהתיר לשחות מים שיש בהם חולעים ע"י מפה, ומשמע שלא חשש לליבוך, וכמבואר שם בב"י, ע"ש. ואעפ"י שבסעיף י' שם אסר לסנן מים בסודר, יש לומר דאיירי בסודר שאינו נקי. וכן לקמן בסימן של"ד סעיף כ"ד שכתב שהעיקר להלכה כדברי האומר שרק שאר משקים מותר ליתן ע"ג בגד כדי שתכבה האש כשתגיע, אבל מים אסור משום כיבוס, וע"ש בב"י, יש לומר שאסר משום שסתם טלית כבר לבש אותה ואינה נקיה, וביותר שבשעת שריפה אינו יכול להזהר אם היא נקיה או לא. היוצא מזה, שלהרטיב בגד מלוכלך אפילו במעט מים אסור, אבל בגד נקי במעט מים באופן שלא יבוא לידי סחיטה, תלוי במחלוקת הפוסקים. והנה בסעיף שלאחר זה כתב מרן, הרוחץ ידיו טוב לנגבם בכח זו בזו ולהסיר מהם המים כפי יכולתו קודם שיקנחם במפה, מוכח שחשש לכתחילה לדעה האוסרת, וע"ש במג"א ס"ק כ"א שכתב שבדוקא נקט מרן בלשונו טוב משום שלדינא שרי, אלא שחשש לכתחילה. והיינו דוקא במקום שיכול להחמיר בקל ע"י שינגבם קודם זו בזו. ולכן אף שאין להתיר לכתחילה להרטיב בגד ואפילו במעט מים במקום שאפשר להחמיר בקל, מ"מ ודאי שיש להתיר זאת למי שיש לו חום וצריך להרטיב בגד כדי להוריד חומו.

76 טו. לשים פלסטר על העין כדי למנוע פזילה ודאי מותר, וכן לשים פלסטר על פצע או חתך, מותר ואין בזה משום איסור תופר, שהרי תפירת עראי מותרת בשבת, וכמ"ש בב"י בסימן ש"ז, וכן הביא ברמ"א שם סעיף ג', ואעפ"י שכתב שם שמ"מ אין להתיר בפני ע"ה, נראה שכאן אף בפני ע"ה מותר, כיון שכל הטעם שאסור בפני ע"ה הוא שמא ילמד

גל על שמור (רפיה)

יו את

חולה ומותר

חום.

מבואר: אה הוי שחיקת ה שיש שם, וכן למדוד התעבר ו. דהוי כמבואר לצורך כיל את וכל זה שאין בו חימום לדת בו, בחמה יט ע"א מניחים יות, יש כל שכן י שאין

יש עליו תן עליו ד שאין ים ולא .ן והוא

אולם נראה דדיבוק ניירות דחזותו מוכיח עליו שאינו לקיימא דינו כמו קורע תפירה שאינו לקיימא, וראיה לזה דהלא נתבאר לעיל (אום י"ב) שיטת השואל בנינת ורדים דס"ל דבמותח חוט בתוך נקבים מתוקנים לקיום חייב משום תופר, ואפילו הכי אם אינה עשויה לקיום, דבבכל עת שפושט הבגד מתירו מותר למתחו בשבת, אף להאוסרים בתפירה שאינו של קיימא, ומשום דלא מחליף כלל בשאר תופר, כיון שמתוקן לו נקבים מתוקנים וגם אינו נעשית לקיום עיי"ש. לפי זה יש לומר דהוא הדין נמי בדיבוק ניירות דחזותו מוכיח עליו דלא נעשית לקיום לא גרע מנקבים מתוקנים הנ"ל, דמותר מטעם דלא נעשית לקיום.

לבישת פעמפע"ר

דמעתה נראה בנידון הלבשת המכסה פעמפע"ר → לילדים או להשתמש באספלנית שיש עליו דבק, ומחבר הקצוות בעת שמלביש המכסה להילד או משים האספלנית על המכה, דכיון דחזותו מוכיח דלא נעשית לקיום, דודאי לא יתקיים המכסה על הוולד והאספלנית על המכה, א"כ בכהאי גוונא בין הדיבוק ובין הפרדת הדיבוק של הקצוות מותר, כיון דמוכח דלא נעשית לקיום.

אולם כל זה לא שייך אלא למה שמדבק בעת לבישת המכסה או נתינת האספלנית, או על הפרדתם, אבל במה שמפריד הדיבוק הנעשית בבית האומן שמייצרים אותן לאלפים, וקצוותיהם הם מדובקים למען יעמדו ימים רבים עד עת שיצטרך אותן הקונה, בזה לא מועיל הך סברא שהרי נעשה לקיום, וא"כ נראה דאסור להפרידן מדיבוקן [ועי' ב"י (סי' ט"ו) בדין קשר של קיימא דמצוד דיותר מחודש יש לומר דהוי לקיום וחייב עלה מה"ת,

על ידו שני חתיכת בגדים אסור לקרוע בעשוי לקיום יותר מיום אחד, משום שיטת המחמירין דחשיבי עשוי לקיום מדרבנן וכמו שמבואר לענין קשר (סי' ט"ו ס"ה), אבל דיבוק ניירות דלא הוי אלא תולדת תופר, ואין זה מעשה מלאכת תפירה ממש, כל שלא נעשית לקיום לא גזרו חכז"ל לאוסרו אף אם עשוי לקיום יותר מיום אחד.

וביתר ביאור יש לומר על פי מה שכתבנו בדברינו לקמן (אום ט"ו) דאם חזותו מוכיח עליו דלא נעשית לקיום, אפילו ביותר מיום אחד גם כן ליכא איסור קורע, והכי נמי באיגרת מוכח דלא נעשה לקיום, ולהכי לענין איגרת יש להקל בקריעתו, כיון דלא נעשית לקיום אין בה משום קורע ואפילו מדרבנן.

העולה מדברינו דמדברי רוב הפוסקים החולקים על דברי הפרי חדש ונקטי דאין איסור קורע בפתיחת חותם האיגרת, מוכרח לחלק דקריעת דיבוק קצוות של הנייר קיל טפי מקריעת תפירה גמורה, וכל שאינו עשוי לקיום אלא לזמן קצוב, אין בו משום קורע.

וב"י זה לענין קורע דיבוק ניירות שאינו עשוי לקיום, אבל עדיין יש לעיין לענין דיבוק קצוות הנייר ע"י דבק דהיא תולדת תופר, וכבר נתבאר (אום י"ב) דעל כרחך יש חילוק בין קורע לתופר בשאינו עשוי לקיום, דלענין קורע תפירה שאינו של קיימא קי"ל להקל, ובתפירה שאינו של קיימא קי"ל להחמיר, וביארנו כיון דקורע כל שאינו על מנת לתפור לא הוי אלא איסור דרבנן אפילו בתפירה של קיימא, משום הכי בתפירה שאינו של קיימא יש להקל בקורע של על מנת לתפור, מה שאין כן בתופר אף שאינו עשוי לקיום אסור עכ"פ מדרבנן.

י, דהא
היתר
ום. וכן
יפר (על
המג"א
דיבוק
שכתב
זור דף
א ביה
ינו שם
חרונים

זולקים
דמות
אפילו
איסור
א אתי
דמ"א
לקיום
ז, הרי
זפירה
דיבוק
זולדה
צריך

י"א :
קיום,
קיום,
דעתו
שלח
מתחו
זכ"פ

זירה
זברו

ספר טל מלאכות - ד

ברג"ל ל' תייב קאמן זולמאן זילייא

ואף דהטו"ז (טס ס"ק א') חולק על דבריו וס"ל דאינו אלא מדרבנן, בכגון דא נראה דיש להחמיר כיון דמפריד דיבוקן כדי להלבישן להתינוק והוי קורע על מנת לתפור, ואין להקל רק אם מפריד דיבוקן הנעשית בבית האומן מערב שבת, ואף שחוזר והדביקן כיון דהוי תפירה ודיבוק שאינו לקיימא, ודעתו להפריד הדיבוק ביום השבת, יש להקל בהפרדתן כיון דחזותו מוכח עליו דלא נעשית לקיום, ומותר בין הפרדת הדיבוק הנעשית מערב שבת ובין דיבוק הקצוות הנדבקין בשבת בעת שמלבישו על התינוק.

וְלֹא אֵמַנַע מִלְהַבִּיא דְּבִשְׁוֹ"ת מִנַּחַח יִצְחָק (מִלֵּךְ ט' ס' מ"א וְחֶלֶק י' ס' ל"ג) הֵעֵלָה בְּדַבְרֵי לְאִיסוֹר בְּשִׁימוֹשׁ מִכֶּסֶה פַּעֲמַפְעֵ"ר לִילְדִים מִשּׁוּם אִיסוֹר דִּיבּוּק גֵּייר דְּחָשִׁיב תּוֹפֵר, וְלֹא נִיחָא לִיה בְּסִבְרָא זֵו דְּחִזּוֹתוֹ מוֹכִיחַ עֲלֵיו דְּלֹא נִעֲשִׂית לְקִיּוּם, וְס"ל דְּרַק בְּתַפְרִירָה ע"י מַחַט דְּאִיכָא שִׁנּוּי בַּעֲצָם מֵהוּת הַתַּפְרִירָה שִׁיךְ לְחַלֵּק בֵּין אִם חִזּוֹתוֹ מוֹכִיחַ עֲלֵיו שְׁנַעֲשִׂית לְקִיּוּם אִו לֹא עִכְת"ד. וְלַעֲנִיד כְּבֵר נִתְבָּאֵר דְּלִדְעַת הַשּׁוֹאֵל בְּגִינַת וִרְדִים אִף בְּתַפְרִירַת חוֹט אִם חִזּוֹתוֹ מוֹכִיחַ דְּלֹא נִעֲשִׂית לְקִיּוּם מוֹתֵר, א"כ מוֹכֵחַ דְּשַׁפִּיר יֵשׁ לְחַלֵּק בַּהֲכִי גַם אִם אִינוּ מִשְׁנֵה אֵת מֵהוּת הַתַּפְרִירָה, כֹּל שַׁכֵּן בְּדִיבּוּק נִיירוֹת דְּהוּוּ רַק תּוֹלְדָה דְּמִלֹּאכַת תּוֹפֵר, וְוִדָּאִי דִישׁ לֹמַר שְׁכַל דְּחִזּוֹתוֹ מוֹכִיחַ עֲלֵיו דְּלֹא נִעֲשִׂית לְקִיּוּם לֹא חָשִׁיב תּוֹלְדַת תּוֹפֵר, וְעַדִּיפִי מַחוּט בְּנִקְבִים מִתּוֹקְנִים דְּמוֹתֵר אִם לֹא נִעֲשִׂית לְקִיּוּם וְכִנ"ל (לֹא י"ג). וְעַכ"פ לְפִי דְּבִרֵי הַפּוֹסְקִים שְׁנִתְבָּאֵר לְעִיל (לֹא י') דְּלִכּוּלֵי עֲלֵמָא לִיכָא חִיּוּב תּוֹפֵר אִם לֹא נִעֲשִׂית לְקִיּוּם, רַק נִחְלַקוּ אִם אִסוֹר מְדַרְבַּנָּן, וְוִדָּאִי יֵשׁ לֹמַר דְּעִשִׂית דִּיבּוּק נִיירוֹת עַל אֹפֶן דְּחִזּוֹתוֹ מוֹכִיחַ דְּלֹא נִעֲשִׂית לְקִיּוּם לֹא הוּוּ דְּמִיּוֹן לְתוֹפֵר כֹּלֵל. א"כ שַׁפִּיר יֵשׁ מִקּוּם לְהַקֵּל בְּפִרְט בְּצִרְכֵי תִינוּק אִו לְצוּרֵךְ מִכָּה בְּכִיסוּי אִסְפְּלִנִית, וְע"י בְּדַבְרֵינוּ לְקַמָּן (מִלֵּאכַת

קורע אות ז' ואות ח') דחזר ונשנית עוד דברינו בנידון זה.

ניירות הנזרק לאשפה

ברם דא צריך זהירות והלכתא רבתא לשבתא שלא לדבק קצוות הנייר פעמפער בעת שנתלכלך ומסירו מן התינוק, כמו דרגילי בחול דהלא דיבוק הנייר על אופן זה נעשית לקיום וכמו שנתבאר בדברינו (מלאכת קוטר אות ו').

תופר באוכלין

(י) **כתב** בשו"ע (סי' מק"ט סעיף ג') עופות שממלאים אותם בשר וביצים מותר לתפרם ביום טוב וכו' ע"כ. ומקור הדין הוא בב"י בשם הרשב"א כחשובה (מ"א סי' מקע"ו) ותוכ"ד מותר לתפור עוף ביום טוב שמילאהו בשר כתוש מבפנים, שהרי אותה תפירה צורך אוכל נפש היא ע"כ. מבואר דתופר באוכלין הוי בכלל מלאכת התפירה, ורק משום אוכל נפש מותר ביו"ט.

ועיין חיי אדם (כלל פ"ז ס"ג) שכתב גם כן דמדברי הרשב"א מוכח דאף באוכלין יש בו משום תפירה, וכתב דאם כן לשיטת הרמב"ם (פ"א מהל' יו"ט הל' ד') דס"ל דכל המלאכות דאינן מיוחדים לאוכל נפש כגון אורג ובונה, לא הותרה לצורך אוכל נפש ביום טוב (עי' סימן תקכ"ו סעיף א', ונש"א כלל פ' ס"ק א'), לפי זה אפשר דאסור תפירת העופות, וסיים בצ"ע.

ובאמת גוף הדין דחייב משום תופר באוכל צריך עיון, שהרי כתב המחבר (סימן טי"ד ס"ט) וז"ל מותר להפקיע ולחתוך קשרי השפוד שקושרים בטלה, או בעוף הצלויים ע"כ, ובשו"ע התניא (טס סט"ו) הוסיף וכן עופות ממולאים שתפרן, מותר לחתוך חוט התפירה. ולכאורה מבואר מזה להדיא דאין

באוכלין משום תפירה, אמאי לי התפירה מן העופות עצם פסיקת חוט לי הוי אלא פסיקת ח בדברינו (מלאכת התפירה שתחב וחיו בוודאי ה' חשיבי משום תופר), ועל תפירת בשר והעור כן קשה דברי המח דדוקא משום אוכל בעופות, ובהל' ו ולחתוך בשר הנר דס"ל דליכא בא

ולענ"ד יש ליישב דכמה נ והארכנו בזה בדבו וכתבנו שם הסבר דהם מיוחד בצורך וכו', הוא דחשיב נ מלאכות שאין דרן מלאכה עלה בא מחשבת. ומ"מ מב מלאכה ותיקון כז מלאכה עלה, וכמו צביעה באוכלים, א"א ס"ק כ"ה) דא לאכילה, יש בו נ בדברינו (טס, מלא

והנה בכמה מלא אין שם מי בה איסור מדרו באוכלין (סי' טכ"א מג"א ס"ק כ"ט), וא שייך תפירה בעו

הנהגת רופא בשבת

י"ז אדר תשל"ט.

מע"כ ידידי מוה"ר מנחם דוד ועמבא שק

הנה כאשר מע"כ גמר למדוד לרופא יצליח להיות שלוחא דרחמנא לרפאות התול ורופא אחא לדעת איך להתנהג בכמה דב להלכה, ואכתוב בזה קצת גם ליותר ממה מאחר שהוה עיקר גדול לענין זה.

הנה הרמב"ם רפ"ב משבת כתב דחוייה אצל סכנת נפשות כאשר כל המצות, וכתב הכ דהיא דחוייה ולא הותרה שלכאורה תמוה דבי הא אף כשאפשר לעשות ע"י גברים שהוא מותר ואדרבה הא כתב הרמב"ם דאף כש לפנינו אין עושין דברים אלו ע"י גברים ו

ופי הכ"מ שמא יאמרו הרואין בקושי ו הדבר דלא ירצו לחלל שבת ע"י ישראל מחמת שאינם זרזים כל כך כדהביא הכ וא"כ לאיזה דבר נוגע מה שהיא דחוייה דהא ל"ד לטומאה שהותרה בצבור שלר' רק דחוייה מהדרין להביא טהורין אפילו מב כדאינתא ביזמא דף ו' ע"ב, וצריך לומר נוגע למעשה לענין השתדלותו אהורוי ג

יש לנו לידע אם עשיית מלאכה בשבת הוא מעשה איסור אך שמ"מ נדחו ומתוי האיסור דשבת וכן שאר איסורין לפ"ג, מעשה איסור כלל כשהוא לפ"ג, ואף שאי למעשה כשכבר בא החולה לידו איכא הרופא שאם הוא במקום שאיכא עוד רופ להמציא עצמו שיהיה נקל למצא אותו אלא המשרד של, ומספר הטלעפאן שיוכלו למ היה רשום בפנקסי הטלעפאן מבייתו אל כדי שלא יוכלו למצא אותו אלא המכירין

אף אם היה נוגע זה לחולים ישראל, ו עמו בשבת טעלעפאן ששומע כל מי ש דמאחר דאיכא עוד רופאים אין עליו שו לאלו שבאו אצלו מטעם דלא מכל אדם אבל הרופא יש עליו חיוב שישתדל שלא מאחר שיש רופאים אחרים וגם גברים שילך אף שהם ישראלים, אבל אם הוא רק רופא מוכרח להיות במקום שאם איכא חולה יוכי ואם הוא במקום שהרוב עכו"ם ומג

שדרים שם מכירים אותו ויודעין לבא אלי לרופא במקום סכנה, או לענין העכו"ם המדינה שודאי יש לרופא להיות לו יום

ברזל באש לעשות כלי דזה הא הוא עיקר בשול במתכות. אבל להסיר מכסה של נייר הדבוק בדבק על צלוחית באופן שליכא משום עשיית פתח לא יאסר משום בשול כשיגויחו במים חמין לרכך הדבק כיון שהוא ענין. תיקון הדבר ולא תיקון הדבק ורק בהמסס דבק להדביק בו איזה דבר הוא חייב משום מבשל כדכתבתי.

הארכתי בזה לבאר דעתי לדינא אבל חס לו להקל בא"י לאלו שאוכלין אותן כיון שהדר"ג הורה כן ויודע יותר דרך תושבי א"י.

והגני ידיו מוקירו מאד

משה פיינשטיין

סימן עח

בענין עשיית פתח בקופסאות חלב

קופסאות חלב הנמצאות אצלנו שדבוקים שני צדין הקופסא למעלה ע"י דבק ולפתחו צריך להפרידם צד ימין לימין וצד שמאל לשמאל ואח"כ מושך אליו פי הקופה הנקמטה לאחור ואפילו אין אותה קמטה-דבוקה-בדבק-אסור-לפתחו-בשבת דע"י הדבק שלמעלה נסתם פי הקופה וכשפתחו שוב עושה פתח בכלי והוא בעצם פתח גדול ששייך גם להכניס ואם היה, נעשה גם להכניס הרי היה זה פתח שנעשה להכניס ולהוציא שהיה גם חייב כדאינתא בשבת דף קמ"ז ע"א, אבל אף שאירע לפעמים שגם מכניסין כשנשאר מעט חלב בקופסא אחת ומוו כבר לקחו מעט נותנין הנשאר בו, מ"מ כיון שאין זה מצוי ונחשב אולי כלא נעשה לכך והוי כנעשה רק להוצאה לבד שג"כ עכ"פ אסור מדרבנן כדאינתא שם בגמ' ואיפסק ברמב"ם ריש פכ"ג משבת העושה נקב שהוא עשוי להכניס ולהוציא וכי הרי זה חייב משום מכה בפטיש לפיכך גזור על כל נקב וכו', ואע"ג דבקופסאות חלב הוו משום נקב ישן מ"מ מדנסתם הפתח יפה יפה בטל הפתח הראשון והעושה נקב כעושה נקב חדש, וכן הובא באו"ח סי' ש"ד ס"ב והיא מימרא דר"י אמר שמואל שם דף קמ"ז ע"ב דכל נקב למטה מן השמרים מכיון דכל כובד היין עליו צריך סתימה מעליא וחשוב כפוחת מחדש, ולקופסאות חלב צריכים סתימה מעליא שלא ישפך החלב כשנתהפכו הקופות דעינינו רואות שא"א להפריד הדיבוק בקל אלא על ידי מעט חת.

L

בין בעצמות והוא אף הרכין מדמה שאינם לא בטומאת גבלות ולא באיסור גבלה וטרפה ובהמה משום דלאו בני אכילה ניגהו כדכתבתי בתשובתי.

והא דבעור ששלקו כתבתי שיתחייב על בשול בשבת, הוא פשוט משום שאחר ששלקו הוא ראוי לאכילה לכו"ע דזה שאין הדרך לשלוק עורות לאכילה אינם משום דאינם טובים לאכילה אלא משום דהטירחא גדולה מאד וגם ברוב הפעמים העור עדיף לשאר דברים דעושין מעורות מלשולקן לאכילה ששום אדם בעולם לא היה שולק עורות לאכילה דהרי היה זה פסידא גדולה ולכן אין העור מטמא טו"א ואפילו חישוב אינו כלום, ואפילו באופן שנקרע העור באופן שלא יהיה ראוי למלאכה נמי רובא דאינשי לא היו שולקין בשביל הטירחא גדולה וגם הפסד דמי עצים שצריך הרבה, שלכן באם אירע שאחד לא חש על טירחתי ודמי העצים ואף אם ראוי למלאכה לא חש להפסד ושלקו שעתה ראוי לאכילה לכו"ע יש להיחייב על הבשול דהרי נמצא זה בשול למה שדרך אינשי הוא לבשל, אבל בשול עצמות ושליא מדברים שאין ראויין לאכילה לרובא דאינשי אף אתר הבשול מסתבר שבטלה דעתן דמעט האוכלין, ולא יתחייב אף כשיבשל אחד לאכילה כדאשכחן בטלה דעתו גם לענין מלאכות דשבת בהא דהוצאה דאגשי הוצל.

ומה שהעיר הדר"ג על תחלת דברי שבכאן לא נתעורר משום אדם שאלה זו שאולי הוא משום שלא מצוי כלל לקח. מקדרת הטשאלענט-בלילה, שכתב דהא איכא נשי מסירין את הקדרה בבקר לראות אם נתבשל יפה ויתכן שיש עצמות אשר רק עד הצהרים הם מתרככים ומתבשלים, הנה רובא דנשי ואולי כולחו הם מבשלים הכל וגם את הטשאלענט למעלה על הבלעך שכיסו בו את כל התנור וכשרוצות הנשים לעיין בהקדרה בבקר אינן מסירות את הקדרה אלא פותחין את הכסוי, ורק בבתי מלון (האטעלן) נותנין גם בתוך התנור אבל בבתי מלון אין מגיחין בטשאלענט אלא בשר בהמה וכן הוא גם ברובא דרובא בע"ב, וגם נתברר שאף אלו שנותנין גם בשר עוף אין אוכלין העצמות אף הרכים דאומרות שאין ראיות לאכילה כלל כדכתבתי לעיל.

ובדבר מה שמתרככים ע"י האש כדי שיוכלו למצוץ את המוח ולמצוץ ע"י לחץ את הטעם שיש בהעצמות הא בארתי בטוב טעם שאין בזה ענין בשול אלא ענין תיקון כלי שלא שייך בהעצמות שמשליכין אותן, ולא מובן הא דהדר"ג כתב להא דבביאור הלכה סי' ש"מ הביא מפר"ח דקורע מעטפה ליקח האגרת חייב חטאת מצד קורע דמלאכת קורע אינו ענין תיקון כלי אלא בעי שיהיה תקון במלאכת קורע.

ולרכך באש דלת של ברזל כדי שיוכלו לעשות שם חור הצריך פשוט שחייב משום מבשל כמו בריכך

או"ח חלק 3

סימן קמג

בענין פתיחת בקבוקי החלב של נייר המרובקים במקום פתיחתם.

פלוגתא דרש"י ורמז"ס, דלרש"י (וכן להרמב"ם) פותח בית הנזיר אין חיוצו אלא משום מכה בפטיש, דקורע חיוצו רק בעל מנת לתפור אפילו אם אינו מקלקל, ולהרמז"ס חיוצו משום קורע.

אלא דיס להקשות על שיטת רש"י לחיוצו קורע אינו אלא בעל מנת לתפור, הא אמרינן בפרק האורג (דף ק"ה ע"ב) דגם קורע על מנת חייב למ"ד מלאכה שאינה צריכה לגופה חייב דלא מקרי קלקול משום דעביד מליה, וכן קורע בחמתו משום דקעביד נחת רוח ליזרו שמטכך חמתו, אלמא דכיון שאינו מקלקל חייב אף באינו על מנת לתפור. וצ"ל ש"י (ס"ק י') הביא הרמב"ם דברי הסק"מ משנה ה"ל וכתב דהוא דלא כעולת שבת, ובמחלית השקל שם כתב דהעולת שבת הקשה כן הרי הא דבעי על מנת לתפור אינו אלא כדי שלא יהא מקלקל, (וכן הפמ"ג שם הביא דברי העולת שבת, וכתב דמוכח כן מדין קורע בחמתו), והרמב"ם לא ביאר כמה נדחו דברי העולת שבת, גם המחלית השקל כתב ולא מנאחתי בעניומוי רפואה מעלה לקושיית העולת שבת. ואף דלר"ש אמרינן שם דקורע בחמתו פטור היינו משום דהוי מלאכה שאינה צריכה לגופה, אבל לא משום דבעי דוקא על מנת לתפור.

ולולא דין קורע בחמתו היה אפשר לתרץ שיטת הרמב"ם והסק"מ בשם ריטב"א, כיון דבמשכן לא היה קריעה אלא ע"מ לתפור כדאיתא בגמ' (ע"ה ע"א) דקריעה במשכן היה צריעה שנפל בה דרנא, לא חשיב מלאכה אלא באופן זה, כמו דהתוס' דף ע"ג ע"א (ד"ה הקושר) מסתפקין לומר כן גבי קושר ומחיר דמחיר אינו חייב אלא בעל מנת לקשור, ומשמעות דצריהם אף במחיר דהוי חיקון, משום דבמשכן היה רק באופן זה, ונראה ציבורו דמה דמגד הסברא לא נראה כמלאכה אלא משום דהיה במשכן, בעי שיהא תכלית המלאכה כמו במשכן, והרמב"ם (פ"ו ס"ג) הכריע באמת כן דאינו חייב במחיר אלא ע"מ לקשור, אבל מדין קורע בחמתו חוינן דקורע אינו כן.*.

ואחר שהעירומי בזה מנאחתי שכבר העיר כן בחוס' רעק"א על משניות (פ"ו דשבת אות ז') וכן בגליון

שלום וברכה לכבוד אהובי תלמידי האברך המופלג בחו"ש חריף ובקי בחדרי תורה וכו' מו"ה יצחק אהרן גאלדבערגער נ"י.

הנני בתשובה על ד"ת אשר הצעת לפני בהלכות שבת על דבר אשר הייתי חוכך להחמיר שלא לפתוח בשבת בקבוקי חלב של נייר שעשוי באופן שבמקום פתחו מדובק צד אחד לחבירו וכשרוצין לפתחו צריכין להפריד שני צדדי הפתח המרובקין זה לזה ועי"ז נעשה כמו מרוב שהחלב נשפך משם, ואחר שנפתח מחזיקין עדיין בתוכו החלב יום או יומים עד שנתרוקן מהחלב ואח"כ משליכין אותו, והארכת בצדדי ההיתר, ונחזי אנן בס"ד.

א) בשו"ע סי' ש"מ סעי' י"ד כתב המדבק ניירות או עורות וכו' הרי זה תולדת תופר וחייב וכן המפרק ניירות דבוקים או עורות דבוקים ולא נחזיקין לקלקל בלבד הרי זה תולדת קורע וחייב עכ"ל, והוא לשון הרמב"ם פ"י מהל' שבת הלכה י"א, מלשון זה מצוהר דכל שאינו מקלקל בקריעה אף שאינו על מנת לתפור חייב, דמה דשנינו (ע"ג ע"א) במלאכת קורע דבעי שיהא על מנת לתפור אינו אלא כדי שלא יהא נחשב למקלקל.

אמנם הבי"ב בס"י ש"י (ד"ה מחירין) הביא הא דאמרינן בפרק כמה עומנין (מ"ח ע"א) אמר רב יודא אמר רב הפותח בית הנזיר חייב חטאת ופרש"י דקא משוי ליה מנת וחייב משום מכה בפטיש, וכתב ע"ז הבי"ב וא"ת וחיסוק ליה דמחייב משום קורע ונ"ל דלא מחייב משום קורע אלא בקורע על מנת לתפור עכ"ל. וחידוש שלא הביא דמלשון הרמב"ם משמע דלא ס"ל כלל זה, דהעיקר רק שלא יהא מקלקל. ויותר קשה מה דבסק"מ משנה שם על הרמב"ם הלכה י' כתב ג"כ כדברים האלה בשם הרמב"ם (מכות ג' ע"ב ד"ה א"ר יהודה), והלא מדברי הרמב"ם נראה להדיא דלא ס"ל כן, חדא מדהביא דין פותח בית הנזיר גבי מלאכת קורע משמע דחיוצו משום קורע, ועוד הרי במפרק ניירות דבוקים לא התנה אלא שלא יהא מחזיקין לקלקל. ומזה נראה דהך מילתא הוא

(* עיין לקמן סי' קמ"ח עוד בביאור שיטת העולת שבת והרמב"ם בזה.)

בר"ה ליוסף בנינואל זצ"ל
אז"ז וא"ת ק"ק באבא

דהיינו מזד מלאכת מחיר קשר או מלאכת קורע תפירה, אבל לא מזד מלאכת מכה בפטיש, דכיון שכבר היה נגמר, צמה שנדבק פתחו על דעת לפתחו לא נחצטל ממנו חורת כלי.

→ ודוגמא לזה מצינו באו"ח סי' רנ"ט ס"ו דחנור שמניחין בו חמין וסוממין פיו בדף ושורקין אותו צטיט מותר לסחור אותו סמימה בשבת, וביאר הב"י בשם תרומת הדשן (הובא שם בטו"ו ס"ק ג') דדוקא אם נעשה לקיום שלא להסירו בשבת היה אסור משום סמימה אבל דף זה אינו עשוי לקיום עכ"ל, אלמא כיון שפתח החנור לא נסתם צערב שבת אלא על דעת לפתחו בשבת לא היו כאלו פותח בשבת פתח חדש. ואף דהתם לענין דלא ליהוי סמימה איירי, כברא וז"ל גם לענין שלא נקרא בונה צמה שמחוקן פתח החנור, דאי לאו כברא זו היה מקום לחוש דעשיית פתח בחנור הוי בכלל בונה, וה"ל בנידון דידן כיון שלא נסתם פתח הנקבוק אלא על דעת לפתחו לא היו כאלו עושה פתח חדש, לא לענין לחצבו כתיקון כלי ולא לענין לחצבו סמימה כלי.

אולם הרמ"א סיים שם דיש מחמירין שלא לסחור סמימה החנור צטיט אלא ע"י עכו"ם או ע"י קטן ואם אי אפשר יעשה ע"י שינוי, מבואר דהני מחמירין לית להו האי כללא אלא אף אם נסתם על מנת לפתחו כיון שנסתם באופן שראוי להתקיים, הפותחו הוי כפותח פתח חדש, אבל נראה דגם הם לא החמירו אלא מדרבנן, דאי הוי דאורייתא לא הוי שרי ע"י עכו"ם או קטן או ע"י שינוי דמלאכה שלא כדרכו אסור עכ"פ מדרבנן.

היוצא לנו מכל מה שנתבאר, דמשש מלאכה דאורייתא אין כאן בנידון דידן, הן מזד מלאכה כלי דהיינו מלאכת מכה בפטיש, הן מזד מלאכת קורע. דמלאכת מכה בפטיש אין כאן מטעם שנתבאר דכבר נגמר הכלי ולא נחצטל. ע"י הדיבוק שאינו עשוי להתקיים ואף להיש מחמירין שצדמ"א סי' רנ"ט לעשות ע"י עכו"ם או ע"י שינוי נראה דאינו אלא מדרבנן.

→ ובושום מלאכת קורע נמי לא הוי דאורייתא מכמה דלדים. א), להצ"י חליצת דרש"י והכסף משנה בשם הריטב"א חיוצ קורע מדאורייתא הוא דוקא בעל מנת לתפור, וכפי שחידושו דעת הנשמת אדם דחליצת צדין מלאכה שא"ל לגופה, וא"כ להפוסקים דמלאכה

כתב רש"י דהא דבעינן סותר על מנת לצנות וקורע על מנת לתפור ומוחק על מנת לכתוב, טעמא משום דא"כ מקלקל הוא, משמע דאי לאו מקלקל הוא לא צבי על מנת לתפור, ולפי"ז נסתת מש"כ לעיל מהצ"י (וכסף משנה) דלהכי פרש"י דפוחת צית הנאמר חייב רק משום מכה בפטיש ולא משום קורע משום דאינו על מנת לתפור, דא"כ דברי רש"י סותרין זה את זה, ומידוש על האצני נזר דלא הציא דברי הצ"י מה שכתב על פרש"י.

ולעצ"ד אפשר לומר דהא דפרש"י בפוחת צית הנאמר דחיוצו משום מכה בפטיש ולא פי' משום קורע, דמשכח"ל אם צית הנאמר אינו מחובר אלא בחוט אחד אם מנתקו הו"ל רק מכה בפטיש דבזה גמרו שיהא ראוי ללבושו, אבל משום קורע נראה דליכא בחוט אחד, דשם קריעה היינו בקורע. דבר שיש לו איזה משך (וכ"כ גם הפמ"ג בא"ח סו"ס שי"ז דאף אי לא צבי דוקא על מנת לתפור צי' תפירות מ"מ נריך שיהא כעין זה והניח צ"ע), אבל צאם פוחת צית הנאמר שיהא מחובר במשך קצת אורח וקורע לפתחו, אפשר דמודה רש"י דחייב גם משום קורע.

היוצא לנו מכל זה דפוחת צית הנאמר שייך לחוש משום צי' מלאכות, משום קורע, ומשום משוי ליה מנת דהיינו מלאכת מכה בפטיש, וחליצת צפלוגתא למר כדלית ליה ולמר כדלית ליה לפי הני חילוקים שכתבנו.

76 ו) ועתה נבא להני בקבוקי חלב העשויין מנייר שפתחן דבוק ומפריד את הדבקים כדי ליעול החלב ממוקן, אם שייך לדמותו לפוחת צית הנאמר לחוש משום הני צי' מלאכות שהוזכרו גבי פוחת צית הנאמר, דהיינו תיקון כלי דהוא מכה בפטיש, וקורע.

8 ונראה לענ"ד דלא שייך נידון דידן לקרותו תיקון כלי, דהרי הכלי כבר נגמרה קודם שמשמין החלב לתוכו, וצמה שנסתם הפתח דבבק לא צטל ממנו חורת כלי כיון שנסתם רק על דעת לפתחו דכן דרך השמישו, ולא דמי לפוחת צית הנאמר דהצבד לא נגמר עדיין ועכשיו נגמר, וגם בפוחת צית הנאמר מצוה צפי' שי"ז (סעיף ג') דדוקא צבגד חדש שלא היה עדיין פתוח, אבל אם היה כבר פתוח וקשרו הכוונס קשר שאינו של קיימא שרי, וכן ברעושת של מנעל יש חילוק בין מנעל חדש לישן כמבואר שם בצמ"א סק"ו, אך הרמ"א שם הוסיף דאפילו היה כבר פתוח וחזר האומן וקשרו או תפרו אסור לנתקו, ונראה

אבל התבוננתי ללא דמי לגמרי, דשם אחר שפוחחין המותלות אינן משמשין עוד להתמרים ואף אם משאירין עוד בחוכן אין צם שום תועלת דהיו מתקיימין כן אף בלי המותלות, מה שאין כן כאן האזי בקבוק משמש עוד יום או יומים להחלב, ומו דשם המדובר רק מזד בנין וסתירה בכלים, דמלאכת קורע לא שייך שם בחותלות, אבל בנידון דידן זריכין אזו לדון גם מזד מלאכת קורע ע"פ מה דהוצא לעיל מהמבואר בסי' ש"מ המדבק ניירות הרי זה תולדת מופר והמפרק ניירות דבוקים הרי זה תולדת קורע, וא"כ נראה דתליא צ"ב שטות שהציח הרמ"א בסי' ש"ז ס"ג אס בחפירה גם כן יש חילוק בין של קיימא לאינו של קיימא, וסיים הרמ"א דאין להמיר בפני עס הארץ.

ט) אלא דאפילו אי נקטינן דבאינו של קיימא לא מיתסקר, זריכין אזו לדון מה נקרא אינו של קיימא. ונראה דיש לדמותו לדין קשר, דהתם (בסי' ש"ז ס"א) יש ג' חילוקים, דבעשוי להמיר ביומו מותר, ובאינו עשוי להמיר ביומו אלא למחר אסור מדרבנן, ואם אין לו זמן קבוע להמירו מקרי של קיימא וחיוב חטאת, ויש בזה פלוגתא אס אינו עשוי להתקיים ז' ימים אי שרי כמ"ס שם הרמ"א והאריך בזה הטור"ו שם (סק"א), ואנן מחמירין לאסור מדרבנן כל שאינו עשוי להמיר ביומו, וא"כ בשלמא מש"כ הרמ"א להמיר להפקיע המנועלים התפורים דעומדים לנתקן ולהחין חייב כשמציאין אותן מן האומן דהוי בכלל עשוי להמיר ביומו, משא"כ הני בקבוקי חלב שמדבקין אותן במקום החליבה ומשם מובילין להחיות ומהחיות נמכרים לצתים, הרי מקפידין שלא להמיר פתחיהן טרם יבואו להצתים, דמחויק חמיר יותר מיום א' וע"פ רוב ב' או ג' ימים, א"כ אפילו אי מדמינן תפירה לקשירה דלא מיתסקר כשאינו של קיימא, מ"מ מדרבנן אסור כיון שעשוי להתקיים יותר מיום אחד, אס לא לשיטות הפוסקים שברמ"א שם ובמג"א שם סק"ב לכל שלא עשוי להתקיים ז' ימים לא מיתסקר אפילו מדרבנן, ויש מזה סמיכה שלא למחות על המקילין, דכיון דהרמ"א סיים שלא להקל בפני עס הארץ, משמע דמדינא העיקר כהמקילין דגם בחפירה שרי באינו עשוי לקיימא, אבל מ"מ ראי לבעל הנפש להחמיר, דהרי יש כעין ספק ספיקא לאיסורא, ספק שמא כהפוסקים דבפירה אין חילוק בין נעשה לקיימא לאינו של קיימא, ואת"ל דדינו כמו קשר דיש חילוק, שמא הלכה כשיטת הפוסקים דכל שהוא מתקיים יותר מיום אחד דינו מדרבנן כקשר של קיימא.

שאנה זריכה לגופה פטור לא הוי דאורייתא. ב), להרמב"ם דחיוב קורע אף באינו ע"מ לתפור (והוא מתאים לדרכיו הנ"ל דהוא פסק גם במלאכה שא"ל לגופה כר' יודא דחייב), נראה דהיינו בקורע דבר שנעשה לקיום, כמ"ס הרמ"א בסי' ש"ז (סעיף ג') לחד דיעה דקריעה של תפירה דינו כהתרת קשר, דכמו בקשר שאינו של קיימא אין חייבין על התרתו כמו כן בחפירה שאינו של קיימא אין חייבין על קריעתו, ואף לאידך דיעה שברמ"א שם דבקריעה ותפירה אין חילוק בין אם נעשה לקיימא, מסתבר דאינו אלא מדרבנן כמו דמנינו בסי' רנ"ט לענין בנין וסתירה דבף של תנור כנ"ל, וכ"כ המג"א בסוף סימן ש"מ (ס"ק י"ח) שאס נדבוקו דפי הספר מותר לפתחו דלא נעשה לקיום, ומה שהמג"א סיים כש"כ הכא דנעשה ממילא, לא כתב זה בלשון תנאי דדוקא כה"ג שרי אלא דכש"כ הוא, אבל גם בלא"ה שרי וכמו שהציח מסי' ש"ד ג), דעת העולם שבת והמשנה ברורה וכ"כ בספר שבילי דוד (פי' ש"ז אות ב') דכשהקריעה בעלם היא תיקון אינו בכלל מלאכת קורע אלא בכלל תיקון מנא דהיינו מכה בפטיש, דמלאכת קורע הוא היכא דהקריעה רק גורם אחיה תיקון דלאח"כ אבל מזד עממו אינו תיקון, ואף דלא הוי כאן מלאכת מכה בפטיש מטעם שנתבאר דכבר היה הכלי נגמר מקודם, מ"מ כיון שהקריעה גופא הוא תיקון לא הוי בכלל מלאכת קורע.

ואף דכל אחד מאלה הטעמים נראה דלאו כו"ע ס"ל הכי, מ"מ בנידון כל אלה נוכל לנקוט דאין כאן חשש מלאכה דאורייתא. ואכתי פש גבן לצרורי אס יש כאן איסור דרבנן, כמו בקשר שאינו של קיימא דכשאינו עשוי להמיר ביומו אסור מדרבנן וכמ"ס רמ"א דין פתיחת התנור דיש מחמירין.

ח) והנה מה שכתב לדמותו לדין חותלות של תמרים המבואר באו"ח סי' ש"ד ס"ח דמותר אפילו לחתוך בסכין גוף החותלות דהוי כמו ששובר אגוזים או שקדים, לפום ריהטא יפה כתבת, דהטעם המבואר שם במג"א (ס"ק י"ג) משום דלאו כלים גמורים הם דאינם עשויים אלא שיתבטלו התמרים בתוכם, שייך גם כאן בנידון דידן דג"כ משליכין אותן אחר שנתרוקנו ולא הוי כלי גמור כיון שאינו עשוי להשתמש בו עוד הפעם, וכמ"ס בשו"ע הרב תניא שם (סעיף י"ח) דבנין גרוע שאינו עשוי להתקיים הרבה כשסותרו אינו אלא כמי ששובר אגוזים בשביל האוכל.

קורע שלא על מנת לתפור אסור עכ"פ מדרבנן, וע"ז לא שייך לתרץ דלא נעשה לקיימא, דאף דהקשר שנקשר הכיסוי להתיבה לא נעשה לקיימא מ"מ גוף חיבור חלקי החבל נעשה לקיימא, והלא קורע מה שנעשה לקיימא, וע"ז כתב המשנה ברורה לחדש דלא אסור מדרבנן אלא בצגד דשייך ביה קורע ע"מ לתפור משא"כ בזה עכ"ל. ולכאורה ז"ע למה לא שייך ע"מ לתפור וכי אין שייך בחבל שיצטרך לקרעו ע"מ לתפור כגון שפול צו דרנא ונעשה נקב בעוצי החבל באופן שלא נפסק אלא מקצת עוציו, כמו שהיה מלאכת המשכן ביריעה שפול צה דרנא ושייך לקרוע במקום זה כדי לחזור ולחברו יפה. ונראה כוונתו דלא שייך ביה על מנת לתפור צ' תפירות, וכ"כ הפמ"ג בא"ח בסו"ס שי"ז דבקורע חוט אחד לא שייך לתפור צ' תפירות, אבל אכתי אינו מיושב להרמב"ם הג"ל דלא צעי דוקא ע"מ לתפור ולא צעי אלא שיהא ע"מ לתקן וזה שייך אף בחבל. וצריך לתרץ כמ"ש המשנה ברורה בענין צבי"ט ש"מ שקריעה של קלקול לאו בכלל מלאכה הוא להרמב"ם כג"ל ולא מטעם דכל המקלקלין פטורים אלא דלא הוי בכלל מלאכה, על דרך שכתבו החוס' (דף ע"ג ע"ב) בזומר וא"כ לבעים.

(יז) ולבאורא גם על הא דמותר להחיר הקשר שצחותמות הכלים מטעם שאינו קשר של קיימא, יש להקשות אמאי שרי לדעת הפוסקים דבקשר שאינו של קיימא לא שרי להחיר אלא בנעשה להחיר ציומו, אלא דעל זה י"ל דמייירי שבאמת עשוי להחיר בכל יום, ולשון רש"י שם בצ"ה דף ל"א (ע"ב ד"ה מחיר) דלאו קשר של קיימא הוא שהרי להחיר תמיד הוא עשוי, לשון זה יש לפרשו למר כדאית ליה דעשוי להחיר בכל יום, ולמר כדאית ליה דעשוי להחיר בפחות מו' ימים. אבל אכתי יש להקשות קושיא זו על דין חותלות של תמרים שבסעיף ח', (דהוא דינא דגמרא שבת קמ"ו ע"א), דקמ"ג א"כ מתיר ומפקיע וחותר, ולא מסתבר דמייירי בעשוי להחיר ציומו דהרי מניחים שם תמרים שלא נתבשלו עד שיבשלו כדפרש"י, ומסתמא אין מתבשלים באותו יום, א"כ לדעת הפוסקים דכל שאינו עשוי להחיר ציומו אסור מדרבנן, אמאי מותר להחיר, וז"ל דע"ז מהני הטעם שהוסקי הכל צו והמחבר לפרש דהוי כמו ששובר אגוזים או שקדים כדי ליטול האוכל שבהם, דטעם זה מהני להיכא דליכא אלא איסור דרבנן, דככה"ג דמייירי כשובר אגוזים לא גזרו, אף דלכאורה משמע דלא הותר לטעם זה אלא לענין היחוד לתוך גופן של חותלות דלא ליחוסר מטעם סחירת כלל,

ודבר זה יש ללמוד מדברי הטו"ז שם סק"ה דשל קיימא ואינו של קיימא לענין תפירה חליא במה דנקרא של קיימא בקשירה. L

(י) וראיתי בהגהות הגר"א שם שניין מקור למש"כ הרמ"א לדיעה א' דאין חילוק בתפירה בין קיימא לאינו של קיימא מדאמרינן במס' ב"ה (ל"א ע"ב) מחיר אצל לא חותר ולא מפקיע וכחב רש"י מחיר מפני שאינו של קיימא ואפ"ה לא מפקיע, עכ"ל, והוא פלא דלדרכה מצוה שם דדוקא בחותמות שבקרקע לא מפקיע אצל שבכלים אף מפקיע וחותר, אלא דמ"מ אין ללמוד משם להקל כדיעה הב', דלפי פרש"י שם עיקר הנידון הוא מנד דין צנין וכחירה ולא מנד מלאכת קריעה, וי"ל דמייירי שקשור במידי דאין שייך צו קריעה, דלדעת הרב החנינא בשו"ע (סי' ע"מ ס"ו) לא שייך קריעה אלא בדבר שמתחבר מחלקים, ושם בקשור בחבל מייירי, והרמב"ם (פי"ה ה"ח) כתב הפותל חבל תולדה דקושר והמפריד הפחיל חייב משום מחיר, ושם בצ"ה פרש"י מפקיע החבל לסחור עבוחו וגדילתו ע"כ, וממילא מפקיע אין חיובו משום קורע אלא משום מחיר קשר, דבזה קיימ"ל דאם הקשר לא נעשה לקיימא מותר, ואף בחותר אין חיובו משום קורע (לשיטת החנינא), דהרי בזה אינו קורע מה שנתחבר מחלקים נפרדים אלא מה שהיה גוף אחד, ואין ראייה משם לענין נידון דידן דקורע הנייר המדובק דמפריד מה שהוא מדובק מחלקים נפרדים דהוי כקורע מה שהיה תפור.

(יא) והנה צבי"ט שי"ד ס"ז כתב המחבר חותמות שבכלים כגון שידה מיצה ומגדל שהכיסוי שלהם קשור בחבל יכול להחירו או להחיר קליעתו, וכתב המג"א (ס"ק ט') משום דלאו קשר של קיימא הוא, ובהגהות רעק"א כתב ע"ז, ז"ע ממש"כ המג"א בסו"ס שי"ז בשם הרמב"ם ע"כ, כוונתו דשם הביא המג"א (ס"ק כ') דברי הרמב"ם הנ"ל הפותל חבלים חייב משום קושר והמפריד הפחיל חייב משום מחיר, וא"כ בשלמא החרת הקשר שרי שלא נעשה לקיימא, אבל להפריד קליעת החבל אמאי שרי והרי הקליעה של החבל נעשה לקיימא א"כ הו"ל כמחיר קשר של קיימא.

והב"שנה ברורה צביאור הלכה (צ"ט שי"ד) שם כתב לתרץ זה, דלהרמב"ם ז"ל דמפקיע אין פירושו קושר קליעתו אלא קורע כלשון הגמ' (שבת כ"א ע"א) מבלי מנכסי הכהנים מהם היו מפקיעין, אבל גם ע"ז קשה הא